A KNJ

TRST, sobota
14. aprila 1956
Leto XII. - Št. 90 (3328)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROCNINA: mesečna 400, vnaprej: četrtletna 1100, polletna 2100, celoletna 4100 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije. Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Gronchi ponavlja nujnost izvajanja ustave
Martino odbil napade na sporazum o ribolovu

Predsednik republike zahteva v prvi vrsti pobijanje brezposelnosti, ustanovitev lokalnih avtonomij in konkretne gospodarske ukrepe v korist skupnosti - Martino anahronistično poudarja prvenstveno vojaško važnost namesto člena 2 atlantskega pakta

(Od našega dopisnika)

RIM, 13. — Dva važna govora označujeta politično aktivnost današnjega dne poleg različnih priprav za upravne volitve. Predsednik republike Gronchi je imel važen govor v Brescii, v katerem je ponovno poudaril nujnost izvajanja ustave, zunanji minister Martino pa je zaključil z daljšim govorom diskusijo v senatu o proračunu ministrstva za zunanje zadeve, ki je bil nato sprejet.

V svojem govoru je predsednik republike med drugim dejal, da je italijansko ljudstvo zrelo za lokalne avtonomije, čeprav naj bi do njih prišlo postopoma, kajti ta racionalnejša organizacija javnega življenja bo zbudila nove energije s pomočjo novih odgovornosti in ne bo v nobenem primeru v nevarnosti enotnost države, temveč bo to enotnost še bolj utrdila. Ko je nato omenil brezposelnost in premajhno zaposlenost, zaradi katere se je župan Brescie pritoževal v svojem pozdravnem govoru, je Gronchi dejal: «Jaz sem že večkrat, in ne samo v svoji poslanici, povedal, da država ne more trditi, da je dosegla svoj popoln razvoj, če pušča neaktivne tako številne delovne sile. Nobena država ne more napredovati, če ne izkoristi vseh delovnih sil, če ne doseže pogojev, da more uslužiti sebi in skupnosti gospodarske koristi, ki vežejo vse ljudstva, največji prispevek svojih ustvarjalnih možnosti.

«Mnenja sem, je nadaljeval Gronchi, da si ne delam utvar, če vam povem, da bo največji moj napor tako danes kakor tudi v prihodnosti, namenjen v reševanje predvsem teh vprašanj. Večkrat je politično življenje zmedeno zaradi neke vrste akademskimi postavljanja enega sistema proti drugemu: liberalizma proti dirigizmu. Seveda mora politiko voditi jasne ideje, tudi kulturne in teoretične, toda politika je predvsem napor, da se najdejo konkretne rešitve, t. j. da se vprašanja spravijo v logični okvir in pretvorijo v izkustvo, ki je v skladu z realnostjo. To pa ne vodi do rešitve v postavljanje gospodarskih konceptov drugega proti drugemu, temveč jih postaviti v meje, v katerih ena in druga koncepcija vsebuje določeni kali resnice za življenje skupnosti in zaradi tega se morajo te koncepcije srečati in pri tem izkoriščati privatno pobudo do največjih možnosti, toda hkrati jo morajo voditi, čeravno v njej posebni interesi prevladajo nad splošnimi».

Gronchi se je le malo časa zadržal na obisku v Brescii in je nato odpotoval v Rim, kamor je prispel nocoj ob 23.

Medtem pa je v senatu zunanji minister Martino orisal glavne smernice zunanje politike sedanje vlade in se nato zadržal na odnosih s posameznimi državami. Glede odnosov z Jugoslavijo je izjavil, da je te odnose posebno važni ... sporazumi o finančnem sodelovanju in o ribolovu na Jadranu. Dejal je dalje, da se ugodno razvijajo tudi sporazumi povsem političnega značaja, čeprav so omenjena posebna vprašanja kot npr. določanje meje in izvajanje londonskega sporazuma. Pri tem ni obrazložil — kakor bi bilo pričakovati že zaradi člankov bivšega predsednika italijanske vlade pri ZVU De Castra — zakaj italijanska vlada še vedno noče storiti ničesar, da bi parlament ratificiral londonski sporazum in s tem dokončno tudi formalno strani omogočil izvajanje na Tržaškem ozemlju, kjer se sporazum ne krši v prvi vrsti člen 6, zaradi česar se že več kot eno leto v zaporu ... antifašisti, kjer so v veljavi diskriminacijsko spremenjeni volilni zakoni, ki veljajo za vso ostalo državo, itd. Ko je govoril o kritikah nekaterih poslancev in komunističnega senatorja Ravagnana o zahtevah, naj zaradi zatrjevane neugodnosti sporazuma o ribolovu vlada le-tega enostavno odpove, je Martino izjavil: «Ni res, da zaradi prejetih koncesij ... ribolova sprejeli ... milijard lir v obliki kredita Jugoslaviji. Ceno ... kredit, ki ga bo italijanska vlada dala našim tvrdkam za dobavo blaga, ki ga jugoslovanska vlada v določenih rokih izplačevala. Kreditni pogoji se nikakor ne od... od tistih, ki so v veljavi za srednjeročna posojila z državami, s katerimi imamo medsebojno izmenjavo.

Martino je nadalje dejal, da je potrebno upoštevati dejstvo stanje, ki je takšno, da ... bogata na ribah v ... niso enakomerno razdeljena. Hkrati pa je v interesu obeh držav, da ne pride do obubožanja ribjega bogastva. Prav na teh dveh važnih načelih sloni doseženi sporazum. Glede udeležbe predstavnikov italijanskih ribičev pri pogajanjih pa je ... rekel, da njihova udeležba ni bila mogoča, vendar so bili njihovi predstavniki vprašani za mnenje.

Nato je dejal, da je meja 4 milj za teritorialne vode predvidena v jugoslovanski zakonodaji ter da ni nobene mednarodne določbe, ki bi to mejo določala. Italijanska zakonodaja predvideva za ribolov 7 milj, hkrati pa predvideva celo 12 milj, ko gre za carinsko nadzorstvo.

Nato je Martino obrazložil podrobnosti sporazuma o ribolovu in dejal: «Naglica, s katero je jugoslovanska vlada včeraj pristala na našo zahtevo in izpustila 21 zaplenjenih ribiških motornih ladij, je po mojem mnenju ugoden znak njene volje za prijateljsko sodelovanje. Vsekakor lahko zajamčim senatu, da bo moje ministrstvo nenehno sledilo izvajanju sporazuma in po potrebi interveniralo, da se bo izvajalo v duhu, ki je vladal med pogajanji, in v korist prijateljstva med obema državama».

Kakor je razvidno iz gornjih besed, je zunanji minister odgovoril ne samo parlamentarcem, temveč tudi vsem tistim šovinističnim in konservativnim, znanim in neznanim specialistom za odnose med obema jadranskima državama, ki so v zadnjih tednih naravnost strupeno napadali najnovejše sporazume in jih prikazovali italijanski javnosti kot najbolj škodljive od vseh sporazumov, ki jih je Italija po vojni podpisala.

V začetku svojega govora je Martino govoril o mednarodnem položaju Italije in dejal: «Naj bo povsem jasno, da nikakor nismo razpoloženi podcenjevati vojaški značaj atlantske zveze, na katerega se moramo vrniti, če hočemo sami sebi obrazložiti znake, ki se zdijo, da spravljajo to zvezo v krizo.» Ves ministrov govor je bil prežet s poveličevanjem vojaške vrednosti atlantskega pakta, češ da je rešil mir. Pri tem je skušal dokazati, da je hotel Stalin sprožiti vojno, nikakor pa ni ugotovil vsemu svetu jasne objektivne resnice, da se je mednarodna napetost zmanjšala in da se je zaradi tega v prvi vrsti zmanjšal vojaški pomen atlantskega pakta. V tem vidijo komentatorji Martinovega govora bistveno razliko med Martinovo koncepcijo in izjavami predsednika republike Gronchija v njegovem govoru pred ameriškim kongresom. V tem smislu pomenijo Martinove izjave celo odločen korak nazaj in hkrati poglobitev različnega gledanja na mednarodno politiko predsednika republike in italijanskega zunanjega ministrstva, kjer imajo še vedno močno besedo diplomati, ki so znani iz fašistične dobe, tako da se zdi, da predstavlja danes to ministrstvo nekakšno anahronistično trdnjavo nadaljevalcev hladne vojne.

Pravzaprav je šel Martino še dalje, ko je dejal, da je Italija z izbiro demokracije istočasno tako rekoč avtomatično pristopila k atlantskemu paktu in k zahodnoevropski zvezi. To pomeni, — po logiki zunanjega ministra — da so vse države, ki niso v NATO ali pa v ZEZ, enostavno nedemokratične. Netočnost takšne ugotovitve pač ni težko uvideti. Martino je sicer priznal, da se je od ustanovitve atlantskega pakta leta 1949 položaj spremenil s tem v zvezi in skoraj mimogrede omenil člen 2 NATO, t. j. gospodarsko in politično sodelovanje za uresničenje ideje integralne Evrope. Glede sporov med zahodnimi državami pa je minister dejal, da bodo rešeni na demokratičen način v nasprotju z načinom v vzhodnem delu Evrope, kjer spore rešujejo na diktatorski način.

«Glede nevarne cone na Srednjem vzhodu ima vlada en sam interes: rešiti mir. Tistemu, ki nas hujska, naj izkoristimo odnose s tem ali onim tekmecem, odgovarjamo, da nameravamo izkoristiti prednosti pomirjevanja med vsemi tekmeci. Naša politika ni napadalna in izzivalna v nobenem delu sveta. Vedno smo ravnali in bomo ravnali tako, da bi nad strastmi v državah Srednjega vzhoda prevladal miroljubni razum».

Nato je podal Martino zelo važno izjavo glede vprašanja razorožitve: «Jasno je, da kdor pričakuje od nas, da bomo sklenili izolirati vprašanje razorožitve v Evropi, zahteva naj bi molče pristali na dokončno razdelitev Nemčije. Mi pa na to ne moremo pristati.» Martino je pristavil, da bi za vedno razdeljena Nemčija predstavljala najmočnejši vzrok nesigurnosti v Evropi. Martino je na ta način podprl kanclerja Adenauerja in s tem ponovno potrdil tesne vezi med rimsko in bonnsko demokristjansko vlado. Tudi ko je govoril o odnosih z Nemčijo, je dejansko potrdil obstoj nekakšne rimsko-bonnske osi.

O Gronchijevem obisku v ZDA je povedal zelo malo, še manj pa o njegovi pobudi za izvajanje člena 2 atlantskega pakta.

Za jutri je sklicana seja vlade, na kateri bodo razpravljali o ministrstvu za državne udeležbe ter o ločitvi podjetij IRI od Confindustrie, o čemer smo včeraj obširno poročali. Zanimiv je razvoj manevrov okrog ponovne kandidature rimskega župana Rebecchinija, ki ga protežira Vatikan in ki mu ponujajo namesto županskega stolčka, mesto predsednika rimskega pokrajinskega sveta, kjer pa verjetno tudi na letošnjih volitvah ne bo zmagala Krščanska demokracija, temveč levica kot pred štirimi leti.

Poslanec Dosi je predložil poročilo o zakonskem načrtu za tekoča goriva. V poslanski zbornici pa so razpravljali o proračunu ministrstva za promet.

A. P.

LONDON, 13. — Britanski minister za letalstvo je sporočil, da bodo ob priliki obiska Bulganina in Hruščeva pri letalski bazi RAF v Marhamu priredili prikaz letalskih akrobacij. Sovjetski voditelji si bodo ogledali nekatere zadnje modele angleških vojaških letal, ko bodo 23. aprila obiskali Marham.

Delavske demonstracije na Danskem

KOPENHAGEN, 13. — Nad 50.000 delavcev je danes demonstriralo pred danskim parlamentom. Demonstracija je bila protest proti sklepu parlamenta, da odobri predlog uradnega posredovalca, naj po zakonu postanejo obvezni nekateri poviški mezd, kakor je predlagal posredovalec. Ta predlog so včeraj sindikati zavrnili, medtem ko so ga delodajalci sprejeli. Podobne demonstracije so bile tudi v drugih mestih.

V Kopenhagnu je policija začela razganjati demonstrante, ki so se zbrali pred palačo parlamenta. Bilo je nekaj demonstrantov ranjenih.

En policijski agent je bil ubit, en demonstrant pa hudo ranjen v Alborgu, kjer je policija napadla demonstrante. Podobni incidenti so bili tudi v drugih mestih.

Sindikalni voditelji, so se sestali v Kopenhagnu in v drugih mestih, so sklenili proglasiti 24-urno stavko, hkrati pa so se izrekli za nadaljevanje pogajanj med sindikati in delodajalci.

BEOGRAD, 13. — V Beograd je danes prispela delegacija centralnega komiteja češkoslovaške mladine. Delegacija bo ostala v Jugoslaviji več dni.

Stavke v Španiji se nadaljujejo
Nejasen položaj v Ifniju

V San Sebastianu in pokrajini stavka več ko 10.000 delavcev in približno toliko tudi v Pamploni, v Barcelloni pa čez 5000

Krute represalije madridske vlade nad delavci

MADRID, 13. — Čeprav madridski tisk še vedno sploh ne omenja stavk v nekaterih španskih pokrajinah in doslej še tudi ne govori o dogodkih v Afriki na teritoriju Ifnija, se je vendar zvedelo, da je bila danes dopoldne v San Sebastianu stavka skoraj popolna. V San Sebastianu se danes zjutraj noben delavec v tovarnah ni priglasil na delo. V mestu je bil mir. Stavka je bila popolna tudi v bližnjem kraju Tenteria ter v pristanišču Pasajes, ki je oddaljeno 4 km od San Sebastiana. Sodijo, da stavka v San Sebastianu in pokrajini 10 do 20.000 delavcev, približno enako kot v Pamploni. Medtem ko je bila prekinitev dela včeraj v San Sebastianu samo delna, pa je bila davi popolna.

Guverner pokrajine Guipuzcoa, v kateri je sam San Sebastiano glavno mesto, je danes objavil sporočilo, v katerem ukazuje, da se morajo v vseh podjetjih delavci ob 14. uri vrniti na delo. Če bi ob tej uri tovarne zopet ne delale, jih bodo oblasti zaprle.

V Pamploni se je danes še nadaljevala stavka, katere se niso udeležili samo peki in uslužbenci prevozništva in javnih lokalov. V Tolosi, majhnem mestu province Guipazcoa, so stavkajoči sklenili, da bodo po dveh dneh stavke danes zopet odšli na delo ob 14. uri. Trgovska letalska služba med Madridom in glavnimi mesti pokrajine, ki je bila včeraj popoldne prekinjena, danes zopet normalno deluje, vendar pa se govori, da bodo morala biti letala notranjih linij v nedeljo na razpolago vojaškim oblastem; to je bržkone v zvezi z uporom plemen v Ifniju, kamor bodo morda poslali vojaška ojačenja.

V Barcelloni, glavnem mestu Katalonije, se je danes pridružilo stavki, ki so jo včeraj začeli delavci dveh tovarn, še osebje neke metalurške tovarne. Zdi se, da v Kataloniji stavka nad 5000 delavcev. Pričakuje se, da bo prišlo do pogajanj med delodajalci in sindikalnimi voditelji.

«New York Times» označuje danes stavke in druge manj važne nemire v Španiji kot «značilne in senzacionalne». V uvodniku pravi ta list, da so delavci v Španiji sprejeli drzno pobudo, ko so se odločili za stavko, ki je v Španiji ilegalna. «Pobudniki stavke so si na jasnem, da jih čaka aretacija, piše list, in režim je tako zatiralski in tako močan, da je upanje na uspeh stavke prazno. Lahko si je torej misliti, da so španski delavci obupani. General Franco se še drži trdno na svojem mestu, toda med ljudstvom vre in vedno bolj grozi eksplozija nejevolje.»

Po vesteh, ki prihajajo v Madrid o nemirih v Ifniju, si še vedno ni mogoče ustvariti prave slike o tamkajšnjem položaju. Kot precej zanesljiva se vzdržuje vest, da se ob obali Ifnija nahaja križarka «Canarias», ena izmed najboljših enot španske mornarice, da bi posegla v akcijo pri zatoru upora berberskih plemen. Po nekaterih vesteh je baje že tudi bombardirala obalo v pasu kakih 12 km. Četa padalcev je zapustila bazo Alcala de Henares, ki je oddaljena kakih 30 km od Madrida, ter odletela na Kanarsko otočje, da bi okrepila tamkajšnje enote, če bi jih bilo treba prepeljati na teritorij Ifnija. Baje so že tudi druge španske enote pripravljene, da takoj zapuste Iberski polotok, če bi se pokazala potreba po njihovi navzočnosti v Afriki zaradi razvoja tamkajšnjega položaja.

V dobro obveščenih krogih v Madridu se je izvedelo, da je baje Jose Maria Gil Robles, znani španski politik v predfrancovski dobi, sprejel obrambo madridskih študentov, ki so bili pred kratkim aretirani zaradi razpečevanja letakov. Gil Robles, ki se je umaknil iz političnega življenja, se je vrnil v Španijo v začetku 1954, medtem ko je več let preživel na Portugalskem. Leta 1933 je ustanovil katoliško stranko centra, ki se je imenovala «Confederacion Espanola de las Derechas Autonomas» in leta 1935 je bil vojni minister.

MADRID, 13. — Civilni guverner pokrajine Guipuzcoa, ki je zjutraj zagrozil, da bo dal zapreti tovarne, kjer bi delavci ob 14. uri ne prišli na delo, je res odredil, da se nekatere tovarne zapro, ker se v njih delo ni obnovilo. V nekaterih tovarnah so delavci začeli zopet delati. Zaprta pa so bila na ukaz guvernerja tudi nekatera podjetja v pristanišču Pasajes.

Po vladni seji, ki je bila danes zvečer, je uradni predstavnik sporočil, da je minister za delo Jose Antonio Giron obvestil ministrski svet o stavkah skupin delavcev v raznih tovarnah v pokrajinah Navarra, Guizcoa in Barcellona. Vlada je odobrila zaporo tovarn ter preklic pogodbe za vse delavce, ki so zapustili delo, z izgubo vseh pravic, ki jih določa zakon. Vladni predstavnik je še dostavil, da javni red ni bil krsen.

Nova vojaška pomoč ZDA Španiji

WASHINGTON, 13. — Španski zunanji minister Martin Artajo, ki je sedaj v Washingtonu, je izjavil, da se je z Dullesom razgovarjal o povečanju ameriške vojaške pomoči Španiji in o ameriških oporiščih v Španiji «ob upoštevanju morebitne uporabe nuklearnega orožja v primeru vojne».

Artajo je dejal, da je napredovanje na področju atomskega orožja, zlasti pa kar se tiče dirigiranih izstrelkov, ustvarilo nov položaj za ameriške baze v Španiji in tega niso upoštevali leta 1953, ko so bili podpisani špansko-ameriški sporazumi.

Artajo je tudi izjavil, da je njegova vlada pripravljena posredovati v krizi na Srednjem vzhodu. Pri tem je omenil, da bo oktobra prišel v Madrid na obisk polkovnik Naser in prav tako pričakujejo naslednji mesec obisk iraškega kralja in libanonskega predsednika.

Gruenther odstopil

AUGUSTA, 13. — Predsednik Eisenhower je danes sporočil, da je general Alfred Gruenther odpovedal mesto vrhovnega poveljnika atlantskih sil v Evropi in da je bil na njegovo mesto imenovan general Lauris Nordstad, ki bo prevzel svojo novo dolžnost proti koncu leta.

Načelnik tiskovnega urada Bele hiše James Hagerthy je izjavil, da je Gruenther odstopil «iz osebnih vzrokov» tudi iz ameriške vojske. Hagerty ni hotel glede tega dati nobenega komentarja, dodal pa je, da je Eisenhower sprejel «z velikim obžalovanjem» Gruentherjevo zahtevo, naj bo razrešen službe v vojski «proti koncu tega leta».

Na vprašanje nekega novinarja je Hagerty izjavil, da ne ve, ali je Gruenther odstopil iz zdravstvenih razlogov.

Gruenther se je rodil leta 1899 in je bil v zadnji vojni pomočnik načelnika zavezniškega glavnega štaba v Londonu. Pozneje je bil imenovan za načelnika glavnega štaba SHAPE od 1951 do 1953 ter je leta 1953 prevzel mesto vrhovnega poveljnika NATO.

Njegov naslednik general Nordstad ima 49 let in je sedaj vrhovni poveljnik ameriških in zavezniških sil v Evropi in namestnik generala Gruentherja za letalske sile.

Konec šolskega leta med 1. in 9. junijem

RIM, 13. — Letošnje šolsko leto se ne bo zaključilo pred 1. junijem in ne po 9. juniju. Natančneje bodo to določili šolski proveditorati v soglasju z didaktičnimi ravnatelji upoštevajoč datum efektivnega začetka šolskega leta in eventualnih prekinitev pouka. Med te prekinitve se bo štel tudi čas, ki ga bodo morali proveditorati določiti za potek volitev. Za V. razred se bo pouk lahko končal tudi pred 1. junijem, kolikor bo pač nujno potrebno, da bodo učenci lahko opravili zaključni izpit za osnovno šolo, preden se začno sprejemni izpiti za srednjo šolo. Ker je določen 7. junij kot začetni datum za te izpite, je predpisano, da se morajo zaključni izpiti na osnovnih šolah v vseh občinah končati do 6. junija.

Vpisovanje v osnovne šole za prihodnje leto se ne bo pričelo pred 15. septembrom pravi začetek šolskega leta pa se bo moral pričeti ne pozneje kot 1. oktobra.

Mollet zopet svečano obljublja da ne bo vojaške rešitve v Alžiru

Ponoven poziv, naj orožje utihne - Nova obsežna pooblastila Lacostu za politične, vojaške in gosp. ukrepe - Pooblastila za krajevne stike z odporniškimi silami za premirje - 170 milijard frankov za izredne vojaške ukrepe

PARIZ, 13. — Minister-rezident Lacoste se je vrnil v Alžir. Uradni list objavlja danes dekret o vpoklicu novih rezervistov, ki ga je odobril ministrski svet. Lacoste se je vrnil v Alžir z novimi pooblastili za politične, gospodarske in vojaške ukrepe.

Iz Marseilla odhaja v pospešenem ritmu 25.000 mož, ki so se medtem zbrali v tem pristanišču, dočim prihajajo iz Alžira vesti o neprestanih bojih. Vlada je sprejela v celoti zahteve, ki jih je postavil Lacoste. Za sedaj bodo poslali v Alžir 70.000 novih vojakov, toda vlada je pooblaščena, da vpokliče drugih 100.000 vojakov, če se ji bo zdelo potrebno.

Na nočni seji vlade, ki se je končala včeraj zjutraj in ki je bila zelo živahna, je Mendes France poudarjal, da je politična akcija vlade v alžirskem vprašanju nezadostna in neprimerna. Zatrjujejo, da je Mendes France opozoril Molleta in predsednika republike Cotyja, da bo odstopil, če ne bo vlada istočasno z vojaškimi ukrepi izvajala v istem ritmu tudi socialne reforme.

Vlada je sklenila razširiti določbe o agrarni reformi s tem, da bodo takoj razdelili zemljo. Pod reformo pridejo vsi presežki neobdelanih površin, ki so v rokah veleposestnikov ali francoskih družb. Razen tega bodo novi načrti o starostnih pokojninah razširjeni tudi na Alžir, tako da bodo vsi onemogli v državi dobili pomoč 2000 frankov na mesec.

Kakor rečeno, pa je najvažnejši sklep razpustitev alžirske posvetovalne skupščine, iz katere so mnogi poslanci iz protesta že izstopili in zahtevali svobodne volitve. Izredni vojaški ukrepi v Alžiru pa bodo stali Francijo okrog 170 milijard frankov. Nova sredstva bodo dobili z zmanjšanjem civilnih in upravnih izdatkov.

Predsednik vlade Mollet je danes govoril o ukrepih vlade na kosilu, ki sta ga priredila zveza francoskega dnevnega in periodičnega tiska ter sindikat pokrajinskega tiska. Mollet je med drugim izjavil, da se bo rešitev alžirskega vprašanja našla «samo v okviru nerazrušljivih vezi med Alžirom in Francijo». Glede novih vojaških ojačenj je izjavil, da so potrebna samo za zagotovitev varnosti, in je dodal, da rešitev alžirskega vprašanja ne bo na noben način vojaška rešitev. «Naši vojaški napori imajo edini namen omogočiti razgovore, ki naj privedejo do določitve novega alžirskega statuta,» je pripomnil Mollet.

Zatem je dejal, da bo moral bodoči alžirski statut istočasno zagotoviti nerazdružljive vezi s Francijo in zajamčiti popolno spoštovanje pravic francoskih naseljencev in muslimanov v Alžiru. Zatem je priznal, da je Francija v preteklosti napravila mnogo napak, ter je poudaril, da bo njegova vlada zajamčila vsem muslimanom dostojanstvo svobodnih ljudi, popolno enakopravnost, uživanje pridobitev in dela in razdelitev odgovornosti. «Vsebina «alžirske osebnosti», je dodal, ne bo v nobenem primeru določena enostransko, pač pa bo rezultat svobodnih razgovorov z alžirskimi predstavniki. Svečano izjavljam, da ne bomo v nobenem primeru vsilili alžirskemu ljudstvu rešitve s silo. Toda v nobenem primeru ne bomo dovolili, da se nam izsili rešitev z nasiljem. Naši sogovorniki, je nadaljeval Mollet, bodo lahko samo izvoljeni predstavniki Alžira.»

Zatem je Mollet dejal, da še vedno velja poziv, ki ga je izdal 28. februarja, naj orožje utihne. V ta namen bodo morda potrebni krajevni stiki: vlada jih dovoljuje. Tisti, ki bodo sprejeli prenehanje sovražnosti, bodo imeli pravico zahtevati jamstva, razen če niso zakrivili zločinov. Vlada je pripravljena nuditi taka jamstva. V treh mesecih po vzpostavitvi miru bo do organizirane svobodne volitve za določitev predstavnikov Alžira. «Te volitve, je dejal Mollet, bodo res popolnoma svobodne. Glede tega ne sme biti v Alžiru med muslimani nobenega dvoma. Svoboda teh volitev se bo strogo zajamčila in nadzorovala z vsemi sredstvi: parlamentarno nadzorstvo, poziv na francoske in alžirske osebnosti, katerih ugled in nepristranost se splošno priznava. Vojaški napori ne bodo mogli na noben način privesti do povratka k prejšnjemu položaju. Francoska vlada je nudila vsem prebivalcem Alžira dokaz svoje volje po napredku z izvedenimi socialnimi ukrepi.»

Zatem je Mollet izjavil, da je med novimi mesti v javnih uradih zajamčena polovica muslimanom. Govoril je nato o ukrepih v korist kmetijskih delavcev in malih posestnikov in je dejal, da bodo zemljišča, ki presegajo 50 hektarov, lahko razlastili z navadnimi upravnimi ukrepi in jih takoj dali na razpolago malim kmetom, ki bodo dobili dolgoročna posojila. Ta ukrep se tiče menjšine veleposestnikov, okoli 400, medtem ko bo razdeljenih na tisoče hektarov zemlje. Na koncu je Mollet izjavil, da akcija vlade že kaže plodove in da je ekstremistična manjšina priseljencev zgubila svoj vpliv na večino, ki zaupa vladi. In tudi med muslimane se vrača zaupanje.

P. Spaak pri Titu

BEOGRAD, 13. — Predsednik republike maršal Tito je sprejel danes belgijskega zunanjega ministra Spaaka. Pri sprejemu so bili navzoči državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, belgijski poslanik De Coigne, jugoslovanski poslanik v Belgiji Marijan Barišić in generalni tajnik predsednika republike Joža Vilfan.

Maršal Tito je zatem sprejel delegacijo belgijske socialistične stranke in se z njo razgovarjal. Pri sprejemu je bil navzoč tudi predsednik Sabora LR Hrvatske Vladimir Bakarić. Po sprejemu je predsednik republike priredil kosilo.

Iz Zagreba poročajo, da so belgijski zunanji minister Paul Spaak in predsednik Sabora Hrvatske Vladimir Bakarić ter tajnik za zunanje zadeve Koča Popović prispeli danes popoldne z letalom iz Pule v Zagreb. Nocoj je predsednik Sabora Vladimir Bakarić priredil večerjo na čast ministru Spaaku, ki bo jutri odpotoval iz Jugoslavije.

Drašković o morebitnem obisku P. Nehruja

BEOGRAD, 13. — Predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković je izjavil na današnji tiskovni konferenci, da bi morebitni obisk indijskega ministrskega predsednika Nehruja v Jugoslaviji toplo pozdravili. V zvezi s pisanjem indijskih listov, da bi Nehru med svojim letošnjim obiskom v ZDA utegnil obiskati tudi Jugoslavijo, je Branko Drašković izjavil, da jugoslovanska vlada nima uradnega obvestila o tem obisku, toda če se Nehru odloči, da obišče Jugoslavijo, bi njegov prihod toplo pozdravili.

Ko je odgovarjal na vprašanja novinarjev v zvezi z včerajšnjimi izjavami grškega zunanjega ministra Teotokisa, je Drašković izjavil: «Izjava gospoda Teotokisa v tistem delu, ki se nanaša na Jugoslavijo, bo nedvomno naletela na pozitiven odmev v jugoslovanski javnosti in tudi sicer je njegovo stališče do balkanske zveze točno.»

Ko je odgovarjal na vprašanje, ali jugoslovanska vlada želi imeti opazovalca v zvezi za vzajemno pomoč vzhodnoevropskih držav, je Branko Drašković izjavil: «Jugoslovansko stališče glede gospodarskega sodelovanja z Zahodom je znano. Z odgovarjajočim zanimanjem proučujemo organizacijo zveze o vzajemni gospodarski pomoči tako kot smo svoj čas proučevali organizacijo za vzajemno gospodarsko sodelovanje, kjer imamo svojega opazovalca.»

LONDON, 13. — Voditelji štirih zahodnih delegacij pri razorožitvenem pododboru OZN so se sestali danes zjutraj v Foreign Officeu in se razgovarjali o svojem včerajšnjem zasebnem razgovoru z Gromikom.

Pododbor pa se je sestal popoldne. Predsedoval je francoski predstavnik Jules Moch. Nova seja bo 16. aprila.

V Rimu ali Ženevi izredna seja VS?

Hammarskjoeld nadaljuje razgovore v Kairu - Naser ne misli obiskati Londona

KAIRO, 13. — Glavni tajnik OZN Hammarskjoeld se je danes ponovno sestal z egiptovskim zunanjim ministrom Favzijem. Razgovor ni bil v programu, a ga je zahteval glavni tajnik OZN.

Danes zjutraj so se v egiptovskem zunanjem ministrstvu sestali izvedenci za palestinsko premirje. General Burns, njegov politični svetovalec Henry Vigier in izvedenec za palestinske zadeve v tajništvu OZN John Redman so nadaljevali razgovore s stalnim delegatom Egipta v komisiji za premirje in načelnikom oddelka za Palestino v vojnem ministrstvu polk. Goharjem. Proučevali so Hammarskjoeldove predloge, ki se tičejo treh točk, ki jih je določil Varnostni svet na svoji seji 4. aprila: umik vojaških sil obeh strani na določeno razdaljo od demarkacijske črte; svobodno kroženje opazovalcev OZN ob tej črti, in po tako imenovanih «obrambnih» področjih. Na teh področjih naj se uvede potreben aparat, ki lahko prepreči incidente ali pa jih nanje opozori v čim krajšem času.

Kairski radio javlja, da je glavni tajnik OZN Hammarskjoeld obiskal danes področje Gaze. V poučenih krogih pa izjavljajo, da je Egipt «dejansko sprejel» — pod pogojem, da Izrael napravi isto — program v osmih točkah, ki ga je predlagal Hammarskjoeld. Egiptovski vojaški izvedenci pripravljajo besedilo egiptovskega pristanka, ki ga bodo jutri predložili Hammarskjoeldu, ko se bo sestal z Naserjem. Glavni tajnik OZN bo verjetno odpotoval v Tel Aviv, da doseže tudi tam odobritev svojega programa. Če tega ne bi dosegel, se bo vrnil v Kairo na nove razgovore.

Medtem se v Londonu govori o možnosti, da bi se Varnostni svet sestal v Rimu ali pa v Ženevi, kjer bi proučili Hammarskjoeldovo poročilo o položaju. Za sestanek ni bil določen še dan.

Tudi ameriški državni tajnik Dulles, ki se je vrnil v Washington po razgovorih, ki jih je v New Yorku imel s sedanjim predsednikom Varnostnega sveta Lodgeom, je izjavil, da so mu znane informacije, da bi izredno zasedanje Varnostnega sveta sklicali v Rimu. Ni pa hotel potrditi ali zanikati, da bo do tega sestanka prišlo. Izjavil je samo, da se je z Lodgeom razgovarjal o položaju na Srednjem vzhodu, ter je dodal, da Hammarskjoeld stalno poroča Lodgeu o svojih razgovorih.

V Jeruzalemu pa je včeraj predsednik izraelske vlade Ben Gurion sprejel italijanskega poslanika Capomazzo, ki bo v nedeljo odpotoval v Rim na posvetovanje z vlado. V sredo se bo Capomazza razgovarjal z izraelskim zunanjim ministrom Saretom. V Rimu bo 19. aprila zunanji minister Martino predsedoval sestanku italijanskih diplomatskih predstavnikov v državah Srednjega vzhoda.

KAIRO, 13. — Egiptovska tiskovna agencija javlja, da predsednik Naser ni nikoli mislil oditi na uraden obisk v Veliko Britanijo. Agencija dodaja, da se je Naser obvezal obiskati Sovjetsko zvezo in namerava to storiti, kakor določeno.

Znano je, da se v izraelski vojski borijo tudi ženske. Na sliki vidimo dve ženski pripadnici izraelske vojske v akciji.

Bluecher in drugi častniki rehabilitirani v Sovjetski zvezi

Ponovno priznanje zgodovinarjem šole Pokrovskega, ki jih je Stalin označil za «trockistične tihotapce»

MOSKVA, 13. — Sovjetska mesečna revija «Problemi zgodovine» navaja vrsto osebnosti, žrtev Stalina, ki so jih sovjetski zgodovinopisci rehabilitirali. Med temi so tako vojaške osebnosti kot zgodovinarji.

Med vojaškimi osebnostmi je gotovo najbolj pomemben maršal Vasilij Bluecher, veteran državljanske vojne, ki je bil do dne, ko je leta 1938 izginil, poveljnik posebnega korpusa Rdeče armade na Daljnem vzhodu. Bluecher je bil znan tudi kot vojaški svetovalec Sun Yat-Sena ter ustvaritelj Čangkajškove vojske.

Maršal Jegorov, ki je tudi poleg Bluecherja rehabilitiran, je bil šef sovjetskega generalnega štaba do leta 1938 in je bil tako kot Bluecher «likvidiran» brez procesa. Jegorov je nasledil Tuhačevskega kot pomočnik vojnega ministra SZ leta 1937, toda ga je le za malo časa preživel.

Rehabilitirani so še drugi vojaki, stari boljševiški borci, ki so se odlikovali v državljanski vojni. To so na pr.:

Unschilcht, šef letalskih sil in podpredsednik sveta komisarjev.

Ruhimovič, komisar vojne industrije.

Kedrov, šef oddeka za obrambo v državni planski komisiji.

Bubnov, komisar za vzgojo ter član vojaškega revolucionarnega sveta, ki je prevzel oblast za boljševike l. 1917.

S. Kamenjev, šef kemične obrambne službe.

Antonov-Ovsejenko, član vojaškega revolucionarnega sveta in pozneje generalni prokurator.

Gamarnik, politični komisar Rdeče armade.

Revija «Problemi zgodovine» dostavlja: «Še drugi številni tovariši, ki so mnogo storili za okrepitev Rdeče armade, niso bili omenjeni v zgodovinski literaturi zadnjih let.»

Rehabilitirani zgodovinarji Jaroslavski, Bubnov, Knorin in Nevski so bili pristaši znane šole Pokrovskega, ki ji je bila poverjena pod Leninovim vodstvom naloga, da po revoluciji napiše zgodovino Rusije z marksističnega stališča. Pokrovskega je skupina zgodovinarjev okrog «Problemov zgodovine» rehabilitirala pred kratkim in je torej rehabilitacija njegovih najbolj znanih učencev le nje logična posledica. Spisi, ki so jih ti zgodovinarji posvetili KP SZ, so bili potegnjeni iz obtoka l. 1932 po ukazu Stalina, ki je avtorje v pismu reviji «Proletarska revolucija» obtožil, da so «trockistični tihotapci in ponarejevalci zgodovine». Zdi se, da so vsi štirje, med katerimi je bil najbolj slaven Jaroslavski, umrli v ječi ali kot deportiranci.

Požar uničil dunajsko borzo

DUNAJ, 13. — Velik požar je v celoti uničil palačo dunajske borze na «Ringstrasse». Požar je izbruhnil kmalu po polnoči v kleteh poslopja in se je naglo razširil do stropa, ki se je kmalu zrušil, kljub prizadevanjem gasilcev, da bi požar omejili. Deset ur po začetku požara so plameni se vedno ogrožali streho dveh stranskih kril poslopja. Vso noč je bilo na delu 200 gasilcev, ki so jih zjutraj zamenjali drugi. V teku jutra se je gasilcem posrečilo požar omejiti, tako da ni bilo več nevarnosti, da bi se razširil na bližnja poslopja. Srednji del borzne palače je popolnoma uničen. Okoli poslopja so postavili močne policijske straže, da preprečijo radovednežem, da bi se približali. Med gašenjem je bilo ranjenih okoli 15 ljudi.

Avstrijska obveščevalna agencija (APA), ki je imela svoj sedež v poslopju, je prekinila vse oddaje in se izselila. Vzrok požara še ni znan, sodijo pa, da ga je morda povzročil cigaretni ogorek, ki ga je odvrgel kak obiskovalec razstave, ki je bila v poslopju. Gre namreč za razstavo «Žena in dom». Nekateri lastniki razstavljenega blaga so dobili živčne napade, ko so videli, kako plameni uničujejo njihove radijske aparate, pralne aparate in druge razstavljene predmete. Požar se je naglo razširil na vse poslopje, ker je v kleteh bilo okoli 50 vagonov papirja. Ko so prišli prvi gasilci, so plameni objemali že vse poslopje. Poleg tega je bilo v kletih tudi na stotine lesenih zabojev, ki so se tam nabrali ob priliki številnih razstav, ki so zadnja leta bile v poslopju.

Po prvi cenitvi znaša škoda okoli 2 milijardi lir. Samo poslopje je bilo zavarovano za približno 1 milijardo.

VREME VČERAJ
Najvišja temperatura 12.8, najnižja 10.9, ob 17. uri 12.5, zračni tlak 1014.14 pada, veter 2 km na uro jugozahodnik, vlaga 82 odst., padavine: kaplje, nebo pooblačeno, morje mirno 8,5 stopinje.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, SOBOTA 14. aprila Justin, muč., Jelača
Sonce vzide ob 5.22 in zatone ob 18.50. Dolžina dneva 13.28. Luna vzide ob 7.14 in zatone ob 23.03.
Jutri, NEDELJA 15. aprila Helena, kr., Gestirad

VEDNO BOLJ ŽIVAHNA PREDVOLILNA DEJAVNOST STRANK

Možnost ponovnega vpisa v sezname z vložitvijo priziva na sodišče

Podatki o volilnih upravičencih v okoliških občinah - Nad 500 novih prišlecev vpisanih na novo v seznam nabrežinske občine

V preteklih dneh smo v našem dnevniku objavili poleg drugega tudi sporočilo, da imajo osebe, ki so bile črtane na osnovi krivične Scelbove okrožnice možnost priziva na prizivno sodišče, ker bi morale biti z novim volilnim zakonom ponovno uradno vpisane v volilne imenike. Kot je znano, je bil ta zakon raztegnjen na tržaško področje šele 3. aprila oziroma tri dni po redni letni reviziji volilnih imenikov. Zato nima raztegnitev tega zakona na naše področje dejansko nobenega praktičnega učinka glede ponovnega vpisa črtanih volivcev v volilne sezname.

Toda kljub temu obstaja možnost ponovnega vpisa volivcev, in sicer, kot smo to že pisali, s prizivom na prizivno sodišče. Za ta priziv pa je potreben naslednji postopek:

Črtani volivec, ki ve, da ima na osnovi novega volilnega zakona volilno pravico, mora najprej vložiti zahtevo za vpis v volilni seznam na consko volilno komisijo. Ta mu bo takoj zavrnila zahtevo, ker je rok za revizijo volilnih imenikov zapadel 31. marca letos. S tem uradnim potrdilom, da ga ne morejo vpisati v volilni imenik iz formalnih razlogov, ima volivec pravico do priziva na prizivno sodišče.

Za priziv mora volivec predložiti poleg potrdila, da mu je conska volilna komisija zavrnila zahtevo za vpis v volilni imenik, tudi naslednje listine:

1. rojstni list, ki mora potrditi, da je volivec star več kot 21 let ali pa da bo dosegel 21. leto starosti najkasneje do 30. aprila letos;
2. potrdilo o italijanskem državljanstvu;
3. potrdilo o stalnem bivališču (residenza);
4. potrdilo občine stalnega bivališča, da volivec ni vpisan v volilni imenik omenjene občine. V potrdilu mora biti tudi potrjeno, da volivec ni vpisan v volilni imenik nobene druge občine;
5. potrdilo kvesture, da prosilec ni v konfinaciji in da nima policijskega opomina, da ni lastnik javnih hiš in da ne vzdržuje igralnic;
6. kazenski list.

Kot smo že poročali, se bo uradna volilna kampanja začela 17. t. m. Zakon o volilni propagandi, ki omejuje predvsem neomejeno lepljenje propagandnih lepakov, onesnaženje hišnih procelij itd., pa bo stopil v veljavo šele 26. aprila. Zato pričakujejo, da se bodo stranke dogovorile za spoštovanje predpisov omenjenega zakona, še preden bo stopil v veljavo. Hkrati pa bi morale vse stranke, ki bodo sodelovale na prihodnjih volitvah, tudi letos ustanoviti tako imenovani «odbor za volilno premirje». Ta odbor je ob volilni propagandi preteklih volitev določal kraj in uro posameznih javnih volilnih zborovanj itd.

Glede predvolilne dejavnosti posameznih strank pa smo že včeraj poročali o nekaterih podatkih nastopajočih strankah in kandidatnih listah. Danes pa lahko samo še omenimo, da so tudi misini, liberalci in republikanci sporočili, da se bodo udeležili prihodnjih volitev in da so že znane glavne osebnosti, ki bodo kandidirale na teh listah. Misini bodo poleg drugih še vedno kandidirali štiri dosedanje občinske svetovalce Morellija, Battigellija, Tagliaferra in poslanca Colognattija. Nosilec liste liberalcev pa bo predsednik industrijskega pristanišča odv. Forti. Na tej listi bodo še vedno ostali dosedanji liberalni svetovalec odv. Morpurgo in večina kandidatov s preteklih volitev. Hkrati pa sporočajo, da bodo imeli na listi tudi precej neodvisnih kandidatov, ki niso člani stranke, med katerimi je mnogo industrijcev in veletrgovcev. Ta lista bo imela največ predstavnikov tako imenovanih «morskih psov» oziroma veleindustrijcev in veletrgovcev.

V četrtek smo poročali, da se je politična skupina «Cipriano Facchinetti» z odv. Mianijem na čelu ponovno vključila v republikansko stranko. Včeraj pa smo zvedeli, da to ni res. Kot smo že pisali, so ti bivši republikanci zapustili stranko zaradi desničarske politike vodstva tržaških republikancev. V zadnjih tednih pa je vodstvo PRI skušalo ponovno pritegniti v svoje vrste člane organizacije «Cipriano Facchinetti». V resnici pa so se ti bivši republikanci dogovorili za nastop na listi PSDI. To nam je včeraj potrdil tajnik tržaške federacije PSDI prof. Lonza, ki je tudi izjavil, da bo odv. Miani kandidiral na njihovi in ne na republikanski listi. Uradno bo PSDI sporočil imena svojih kandidatov prihodnji ponedeljek. Ravno tako pa nam je bilo včeraj potrjeno, da bo bivša socialdemokratska svetovalka tržaškega občinskega sveta dr. Gruber-Bencova kandidirala na listi PSI-Unità Popolare.

Glede na bližnje občinske in pokrajinske volitve so zanimivi podatki o številu volilnih upravičencev v posameznih okoliških občinah na dan 13. t. m., ko je bil zaključen zadnji pregled volilnih seznamov v občinah.

V občini Devin-Nabrežina je skupno 3581 volilnih upravičencev, od katerih je 1791 moških in 1790 žensk.

Pri zadnjih volitvah leta 1952 pa je bilo v nabrežinski občini skupno 3317 volilnih upravičencev, od teh 1641 moških in 1676 žensk.

V dobi od zadnjih volitev do danes je bilo v volilne sezname vpisanih približno 330 novih volivcev, ker so postali polnoletni; zaradi selitve, smrti in kazni pa je bilo izbrisanih približno 560 volivcev. Moralo bi torej biti zdaj v nabrežinski občini manj volilnih upravičencev kot leta 1952. Toda oblasti vsa leta po vojni načrtno naseljujejo v nabrežinsko občino, zlasti ob obali istrske ezule, ki so jih nato vpisali v volilni seznam nabrežinske občine. Tako so nadomestili mrtve, izseljene in črtane ter še povečali število volivcev. Računa se, da so v dobi od zadnjih volitev do danes vpisali v volilne sezname približno 540 novih prišlecev.

To jim ni zadostovalo. Pred meseci so v Sesljan vselili približno 900 novih ezulov, med katerimi je približno 500 odraslih, ki so se hoteli vpisati v volilni seznam, a jim ni uspelo. Pravijo pa, da bodo kljub temu volili, in sicer na Opčinah, ker da jih je vpisala v volilni seznam tržaška občina.

V nabrežinski občini bo 8 volišč: v Mavhinjah, v Sesljanu, v Devinu, v Šempolaju, na železniški postaji v Nabrežini, v osnovni šoli v Nabrežini, v strokovni šoli v Nabrežini in na županstvu v Nabrežini.

V občini Zgonik je vpisanih skupno 823 volilnih upravičencev, od teh 383 moških in 440 žensk. Volišča bodo v Zgoniku, v Saležu in pri železniški postaji na Proseku.

V občini Repentabor je skupno 394 volilnih upravičencev, od teh 202 moška in 192 žensk. Edino volišče bo v osnovni šoli na Colu.

V občini Dolina je skupno 3491 volilnih upravičencev, od teh je 1730 moških in 1761 žensk. Volišča bodo v osnovnih šolah v Dolini, v Boljuncu, Borštu in na Pesku.

V občini Milje pa je skupno 8630 volivcev, od teh je 4221 moških in 4409 žensk. V Miljah bo 9 volišč, dve v Žavljah, eno pri Sv. Barbari ter dve v Čamporah.

Skruniteljev spomenikov policija še ni izsledila

Policiji še ni uspelo izslediti podležev, ki so oskrunili partizanski grob na katinarskem pokopališču in spomenik bazoviškim junakom. Zvedeli smo, da je policija priprla nekaj oseb, katere so kasneje izpustili, medtem ko naj bi ostal v priporu neki mladenič, za katerega so sumili, da je bil pri oskrumbi soudeležen. Toda tudi ta je imel svoj alibi in so ga morali izpustiti.

Zvedeli smo tudi, da vodi preiskavo poleg političnega oddelka tržaške kvesture tudi komisariat javne varnosti na Opčinah in da se preiskava še vedno nadaljuje. Ta pa je zelo otežkočena, ker ni nobenih prič, ki bi lahko kakorkoli prispevali k preiskavi. Zato morda ne bi bilo brez uspeha, če bi domačini, ki so v ponedeljek 2. ali v torek 3. aprila med 17. in 19. uro opazili kaj takega, kar bi utegnilo koristiti uspešni preiskavi, to javili policiji.

Na vsak način pa upamo, da bo policiji na en ali drug način uspelo izslediti krivce, ki za svojo zločinsko skrunitev ne smejo ostati nekaznovani.

Prispevki za zimsko pomoč

V marcu so razne ustanove in posamezniki prispevali v sklad za zimsko pomoč 1 milijon 500.967 lir. Skupno pa je bilo doslej zbranih 11,879.207 lir.

KRITIKE IN POROČILA

Adamičev orkester navdušil Tržačane

Prav tako tudi Ježek, njegova partnerka Osojnikova, ter solisti Cvetežarjeva, Hočevar in Kampič

Saj v resnici ni moglo biti drugače, kot da so Tržačani tudi sinoči napolnili dvorano na stadionu «Prvi maj», napolnili dobesedno do zadnjega kotička, da bi še enkrat slišali zabavni orkester Bojana Adamiča, popularnega humorista Franeta Milčinskega - Ježka, simpatično solistko Heleno Cvetežarjevo, Ježkovo partnerko Jano Osojnikovo, kitarista Miška Hočevarja z njegovim malim orkestrom in harmonikarja Jožeta Kampiča. Adamičev orkester uživa po pravici popularnost tudi izven meja Slovenije in Jugoslavije ne samo zaradi tega, ker predvaja moderno muziko, temveč predvsem zaradi zares odličnega izvajanja take glasbe, o čemer smo se sinoči ponovno prepričali.

Navdušenje poslušalcev se je stopnjevalo od točke do točke; od «Jesenske» in «Na svidenje», od «Kadarkoli in kjerkoli» ter Adamičeve «Adoti», ki jih je podala Helena Cvetežarjeva, originalne Hočevarjeve «Jaz pa piščalko imam», v kateri je nastopil sam avtor, pa do Anthonyjevega «Boogie za trobente» ob zaključku prvega dela, katere ponovitev je občinstvo zaman zahtevalo. Posebej moramo omeniti Adamičevo glasbo za uprizoritev «Sedem let skomin» v ljubljanski Drami, ki ji je sledil malce prehud kontrast z izvajanjem preprostih domačih popevk v Hočevarjevi izvedbi, medtem ko je Kampič svojega «Vražka» zares mojstrsko izvedel. Od Ježkovih «Ljubezen na livadi» in «Gospodična iz Pariza», je predvsem ugajala slednja.

Iz drugega dela sporeda pa je najbolj užgala Millerjeva glasba iz filma «Zgodba o Glenu Millerju», ki ga v Trstu dobro poznamo, tako da so zadnji del morali gostje na odločno zahtevo publike ponoviti. Od ostalih naj omenimo «Parado solistov» z Ježkovim kupletom, pri kateri so se vsi solisti zares dobro odrezali. Poseben užitek in tudi presenečenje je bila Adamičeva pesem iz filma «Ne obračaj se sin», ki ga pravkar snemajo v Zagrebu in «Sirota jaz okrog blodim», h katerih uspehu je odločilno pripomogla Helena Cvetežar s svojim ljubkim glasom in nastopom. Žal je nismo mogli slišati v nadaljnjih dveh točkah zaradi nevšečno pokvarjenega mikrofona. (Ni bilo prvič, upamo pa, da je bilo sinoči zadnjič...!) Adamičevi fantje so v nadomestilo za obe točki zaigrali dve drugi kompoziciji, ki nista prav nič zaostajali za vsemi ostalimi.

Po Ježkovem «Kolcanju» simpatične Jane Osojnikove in po njunih prisrčnih šaljivkah, smo se za tokrat ob Adamičevi koračnici mnogo, mnogo prezgodaj poslovili od simpatičnega zabavnega orkestra in solistov radia Ljubljana v prepričanju, da ne bo dolgo, ko nas bodo zopet obiskali.

Kdor ni mogel sinoči v prvomajsko dvorano, naj ne zamudi priložnosti nocoj, ko bo ob 21. uri v isti dvorani na «Prvem plesu Glasbene Matice», nastopil Adamičev orkester. Pravijo, da tudi Ježek ne bo izostal...

Delo policije v morcu

Tržaška kvestura je v preteklem mesecu izvedla precej aretacij in prijavila sodišču 340 oseb, in sicer 3 za nenameren umor (prometne nezgode), 20 za povzročitev telesnih poškodb (namernih in nenamernih), 2 za spolzka dejanja, 4 zaradi pretepov, 19 zaradi organizacije kriminalne skupine. Med drugimi obtožbami so tudi nagovarjanje h kriminalnemu delovanju, grožnje z orožjem, dalje zaradi odpora in žalitve ter tudi uporabe sile proti javnemu funkcionarju, zaradi vdora v tuje stanovanje ter nasilja proti zasebnikom. Največ prijav je bilo zaradi tatvin (94) ter zaradi pijanosti (53). Med drugim je bilo 14 prijav za prevare, 13 zaradi prisvojitve tuje lastnine. 25 zaradi nakupa ukradenega blaga itd.

V istem mesecu so agenti nadalje na podlagi zapornih nalogov aretirali 43 oseb ter kaznovali drugih 905 z globami. Nadalje so aretirali 14 prostitutk, 333 pa so jih zdravniško pregledali. Od teh so 2 izgnali.

O Vladni generalni komisar dr. Palamara je včeraj sprejel člane novega glavnega sveta Združenja julijskega tiska. Predstavil mu jih je novi predsednik dr. Stelio Rosolini.

Nezgoda v bolnišnici

Med delom v notranjosti bolnišnice, in sicer v kotlarni se je 46-letni Marij Škerlj s Kontovela št. 210 nehote pošteno udaril s kladivom po sredincu leve roke, zaradi česar se je moral zateči k zdravnikom v gornja nadstropja.

Dežurni zdravnik mu je ugotovil poleg hudega udarca tudi verjetne kostne poškodbe, vendar ga je po nudeni pomoči odslovil s prognozo okrevanja v 8 ali 15 dneh.

Sestanek komisije za obmejni promet

V ponedeljek se prične v Vidmu četrto zasedanje stalne mešane italijansko-jugoslovanske komisije, katere naloga je, da skrbi za redno izvajanje sporazuma o obmejnem prometu. O vprašanjih, ki jih bodo obravnavali na plenarnih sejah, sta se že večkrat posvetovala predsednika obeh delegacij, to je dr. Fabiani in dr. Tomić, tako da bo delo mešane komisije olajšano.

Število oseb, ki potujejo z enega področja na drugo, stalno narašča, kar pomeni uspeh sporazuma. Do 10. aprila so samo tržaške oblasti izdale 43.200 obmejnih propustnic, 1500 dvolastniških propustnic in 144 enoletnih propustnic za zdravnike ter delavce in uslužbence, ki delajo onstran meje.

Štipendija za študij na tehnološkem inštitutu v Filadelfiji

Kulturni urad ameriškega veleposlaništva v Rimu razpisuje natečaj za študijsko štipendijo za akademsko leto 1956-57 pri tehnološkem institutu v Filadelfiji. Štipendija znaša okrog 2000 dolarjev, ki zadostujejo za hrano, prenočišče in plačilo taks. Natečaja se lahko udeleže italijanski državljani, ki so vpisani v zadnji razred realne gimnazije (znanstvenega liceja) ali srednje tehnične šole ali pa študenti 3. ali 4. letnika inženirske, kemične ali fizične fakultete, ki znajo dovolj angleško. Prošnje se lahko vlagajo do 1. maja v uradih USIS v Ul. Galatti 1.

GLASBENA MATICA V TRSTU

DANES 14. aprila 1956 ob 21. uri v dvorani na Stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 7

PRVI PLES GLASBENE MATICE

s sodelovanjem ORKESTRA RADIA LJUBLJANA

Vabila in rezerviranje miz v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Jutri 15. t. m. ob 16.30 na KONTOVELU

Luigi Pirandello

HENRIK IV.

tragedija v treh dejanjih

NOVA DISKRIMINACIJA PRI IMENOVANJU GOSP. KONZULTE

Konzulta ne zastopa celotnega gospodarstva ker ni bil imenovan noben Slovenec

Zaradi tega ne bo mogla ta pomembna ustanova vsestransko in uspešno opravljati svoje naloge - Skupno so imenovali v osem sekcij 116 članov

Včeraj je predsedstvo tržaške zbornice na izredni seji imenovalo nove člane pokrajinske gospodarske konzulte, ki se deli na osem sekcij. Število sekcij se je formalno povečalo, dejansko pa gre za osamosvojitev bivših podsekcij za notranjo in zunanjo trgovino, ki sta dogili status samostojnih sekcij. Skupno so imenovali 116 članov konzulte in torej 3 člane več kot do sedaj. Velika večina novih članov je bila že v prejšnji pokrajinski gospodarski konzulti, saj so imenovali samo 36 novih članov.

Ti tehnični podatki seveda ne povedo mnogo o dejanskem sestavu nove pokrajinske gospodarske konzulte, ki je za tržaško gospodarstvo izredno pomemben organ, saj njene sekcije delujejo kot sekcije zbornice in imajo torej odločilno besedo glede najvažnejših tržaških gospodarskih vprašanj. Na osnovi preučitve seznama novih članov pa lahko ugotovimo, da predsedstvo zbornice in odbor za reorganizacijo konzulte nista upoštevala niti enega predloga Slovenskega gospod. združenja, Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov in da ni bil v ta pomemben organizem imenovan niti en predstavnik slovenskih gospodarskih krogov.

Znano je, da se je slovenskemu življu na Tržaškem zgodila izredno huda krivica že s tem, da ni bil imenovan niti en Slovenec v predsedstvo zbornice, pa čeprav Slovenci v gospodarskem življenju tukajšnjega ozemlja mnogo pomenijo in so v kmetijstvu odločujoč faktor. To dejstvo in to krivico so takrat priznali predstavniki vseh italijanskih strank, ki so izjavili, da imamo Slovenci pravico do pravičnega zastopstva. To dejstvo je ugotovil tudi novi predsednik zbornice, ki je večkrat izjavil, da bo krivica vsaj delno popravljena z imenovanjem v sekcije.

Kot vidimo, je ponovno zmagalo staro šovinistično pojmovanje ter ni bil imenovan noben slovenski predstavnik niti v sekcijo za kmetijstvo in gozdarstvo, čeprav so imenovali predstavnika združenja neposrednih obdelovalcev, ki ne zastopa tukajšnjih kmetovalcev.

Takšno stališče ni vredno vsega obsojanja samo zato, ker odraža šovinistično miselnost, nezdružljivo z uspešnim reševanjem gospodarskih vprašanj, temveč tudi zato, ker pokrajinska gospodarska konzulta ponovno ne zastopa vseh tržaških gospodarskih krogov in torej ne bo mogla vsestransko uspešno izvrševati svoje naloge.

Predsedstvo zbornice ni sprejelo predloga, da bi ustanovili posebno sekcijo za turizem, kar so predlagali nekateri člani odbora za reorganizacijo konzulte. Tako stališče predsedstva zbornice je razumljivo, saj v Trstu obstajata že dve ustanovi, ki se ukvarjata s turizmom. Prav tako ni bila sprejeta ministrska okrožnica, ki predvideva reorganizacijo sekcije za kmetijstvo in gozdarstvo, tako da bi ta sekcija lahko odločala in ne bi imela samo posvetovalne naloge.

Svečana ustanovitev novih sekcij in volitve predsednikov ter podpredsednikov bodo v prvih desetih dneh maja.

Neroden padec

S prognozo okrevanja v 6 dneh so včeraj zjutraj sprejeli na opazovalnem oddelku 50-letnega Rodolfa Surianija iz Ul. Pondares, kateremu so ugotovili rano na čelu in nosu.

Suriani, ki se je zatekel v bolnišnico z rešilnim avtom, je izjavil, da je zjutraj okoli 5. ure med hojo po Ul. Broletto nerodno padel.

NOV USPEL VLOM „ZIDNIH MIŠI"

Osem milijonov plena v zlatarni Marzari

V prostor so vdrli iz praznega stanovanja v prvem nadstropju

V zadnjem času so postali vlomilci še posebno predrzni. Po vlomih v trgovino s čevlji Donda na Trgu stare mitnice in v Fajbanovo pekarno in slaščičarno so predvčerajšnjim ponoči izvedli morda v zadnjih časih najdrznejši vlom v bogato založeno Marzarijevo urarno in zlatarno v Carduccijevi ulici 24.

Vlomilci, ki pripadajo skupini «zidnih miši», ki vdirajo v trgovine skozi luknje v zidovih, so tokrat izbrali drugo in drznejšo pot. Vedeli so namreč, da je stanovanje nad Marzarijevo zlatarno prazno, ker so v teku dela za ureditev igralnice z biljardi. Vrat dejansko ni, ker so vhod razširili in prazni prostor zaprli z desko. Seveda so zlikovci to z lahkoto odstranili in nato, ko so bili v notranjosti, je bilo njihovo najtežje delo, ugotoviti točko, kjer bi se dala v podu napraviti luknja, skozi katero bi prišli naravnost v zlatarno.

Potem ko so prebili leseni pod, opeko in omet stropa zlatarne, so se spustili v notranjost ter pobrali precejšnje število ur najboljših znamk in tudi zlatnino. Če pomislimo, da v notranjosti gori celo noč luč in da se s ceste jasno vidi notranjost, tedaj si lahko predstavljamo, s kako drznimi zlikovci imamo opravka.

Njihovo delo je bilo hitro in skoraj neslišno narejeno. In tiho kakor so prišli, tako so tudi odšli ter zabrisali za seboj vse sledove. O tatvini, ki mu je povzročila škodo, ki jo ocenjujejo v milijonih (govori se, da gre za 8 ali celo več milijonov), se je lastnik Antonio Marzari zavedel šele okoli 8. ure zjutraj, ko je takoj poklical na kraj policijske organe.

Včeraj ves dan je imel Marzari zaprto trgovino ter pregledoval material in zelo verjetno je že v teku dneva izročil preiskovalnim organom točen seznam ukradenih predmetov in njihovo vrednost. Zanimivo je, da se zlikovci niso niti dotaknili železne blagajne, kjer so bili spravljeni res dragoceni predmeti. Verjetno se blagajne niso lotili, ker je ta prav nasproti vhoda, zaradi česar bi bilo s ceste lahko opaziti njihovo kriminalno delovanje. Policija je seveda uvedla preiskavo.

Aretacija mladih tatov

Ob povečanem nadzorstvu policijskih organov zaradi številnih tatvin avtomobilov se je neki policijski patrulji z devinskega komisariata posrečilo predvčerajšnjim zvečer aretirati pet mladoletnih izprijencev, ki so kasneje med zasliševanjem priznali, da so si pred dnevi prisvojili avtomobil «Fiat 500» last Guida Carattija iz Ul. Bazzoni 3.

Policijski agenti so namreč opazili pri 26. km izven ceste precej poškodovano vozilo, o katerem so takoj ugotovili, da je bilo ukradeno. Ker je bilo jasno, da potniki niso daleč, so agenti začeli pregledovati okolico in res so kaka dva km od kraja, kjer je bil avto, ustavili 19-letnega Giorgia P., 15-letnega Antonia M., 14-letnega Nina P., 16-letnega Fulvia S. in 17-letnega Guida M.

Antonio M. je med zasliševanjem celo povedal, da je ponoči 8. t. m. ukradel Albinu D'Agostiniju iz Ul. Montecucco «Fiat 500», katerega je odpeljal v bližino doma. Popoldne se je vrnil s svojimi prijatelji in se odpeljal na izlet. Okoli 17. ure je avtomobil pustil v Ul. D'Alviano in uro kasneje se je, z vozilom, odpeljal na delo in avto pustil v Ul. Mazzini. Po končanem delu, to je približno ob 1.30 ponoči, se je hotel vrniti domov, a ker mu je zmanjkal bencin, je moral pustiti avto v Ul. D'Alviano.

Tovornik se je zaletel v voz

Kaj nenavadno trčenje se je pripetilo včeraj zjutraj okoli 8.30 na Trgu Stare mitnice, in sicer v bližini Ul. Caccia. 43-letni Angel Resinovič se je namreč tedaj peljal s svojim vozom na konjsko vprego po Ul. Caccia in ko je privozil na trg, se je zaletel vanj tovornik, katerega je vozil 23-letni Cesare Degrassi iz Ul. Locchi 2. Resinoviča je seveda sunek vrgel z voza in ker se je pri padcu poškodoval, so ga morali odpeljati v bolnišnico. Tu so mu izprali praske na čelu in rokah in ga odslovili s prognozo okrevanja v osmih dneh.

VČERAJ SMRTNA NESREČA PRI JAMI V PRAPROTU

EKSPLOZIJA GRANATE RAZMESARILA šoferja tržaških pobiralcev min

Eden izmed pobiralcev lože ranjen in bo ozdravel v tednu dni

43-letni Vittorio Bose iz Ulice G. Reni 2 je bil kot šofer občinskega avtoparka dodeljen pobiralcem min in je te stalno vozil v kraje, kjer so jih potrebovali. Največkrat so hodili v bližino Praprota pri Nabrežini, kjer so razstreljevali razne protitankovske granate, ki so jih našli v okolici. Medtem ko so razstreljevalci min delali v notranjosti jame, se je Bose kratkočasil, seveda kadar je bilo lepo vreme, s pobiranjem gob in beluš.

Včeraj pa se je Bose zaradi slabega vremena zadrževal v družbi razstreljevalcev min in jim tu pa tam tudi kaj pomagal. Okoli 10.30 zjutraj pa je Bose našel 81 milimetrsko granato nemškega izvora in ko je to hotel izročiti 30-letnemu pobiralcu min Liciu Scalchiju iz Ul. sv. Mihaela 7, se mu je granata izmuznila iz rok in padla na tla, pri čemer je eksplodirala v neposredni bližini nesrečnega šoferja.

Eksplozija je dobesedno razmesarila Boseja, ki je v mlaki krvi obležal negibno nedaleč od presenečenega Scalchija, kateremu je eden izmed številnih drobcev povzročil rano na prstancu leve roke. Obema so priskočili na pomoč ter poklicali na kraj tudi osebje Rdečega križa. Medtem ko so ugotovili, da je Bose podlegel hudim poškodbam, so Scalchija nemudoma odpeljali v bolnišnico, kjer so ga s prognozo okrevanja v 7 dneh pridržali na prvem kirurškem oddelku.

Policijski organi so takoj uvedli preiskavo, da bi ugotovili vzroke nenadne eksplozije. Proti večeru pa so truplo pokojnega šoferja prepeljali v mrtvašnico splošne bolnišnice, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Zaradi 6 tatinskih podvigov obsojen na 9 mesecev zapora

Može so aretirali zaradi tatvine zlate ure, ko pa so ga preiskali so našli še dokaze o drugih tatvinah

Če ne bi 74-letnega Francesca Portoghesea iz ljudskega prenočišča v Ul. G. Gozzi 5 zamikala zlata ura čistilke prenočišča, ki si jo je kratkomalo prisvojil, bi bil verjetno še danes na svobodi in ne bi prišli na dan njegovi tatinski in žeparski podvigi.

Mož je sicer uro prodal, pri čemer je spravil v žep kar 15.000 lir, vendar se bo moral za to pokoriti kar 9 mesecev v zaporu ter bo moral poleg sodnih stroškov plačati tudi 7000 lir globe. Vsekakor slaba kupčija.

52-letna čistilka Antonija Veršič por. Pipolo iz Ul. Giuliani je po navadi puščala svojo zlato ročno uro v sobi št. 28 prenočišča, ki je služila za nekako skladišče. 22. februarja letos pa ni več našla ure in razjarjena je zadevo prijavila policiji, ki je uvedla preiskavo in na podlagi suma aretirala Portoghesea. Priznal je, da si je uro prisvojil, katere pa ni našel v sobi št. 28, temveč v sobi št. 37, kjer prenočuje. Uro naj bi prodal že naslednjega dne nekemu Giovanniju. Tega seveda policija ni mogla identificirati.

Seveda so preiskovalni organi pogledali Portoghesu tudi v žepe in tedaj je prišla na dan listnica z možcevimi dokumenti in s pismom naslovljenim neki Almi, poleg tega pa še, kar je najvažnejše, izkaznica «Katoliške akcije» z imenom 25-letne dijakinje Alme Debelli iz D'Annunziovega drevoreda. Jasno je bilo torej, da je listnica sad Portoghesejeve žeparske spretnosti in mož je tatvino pod težo dokazov priznal.

Dan prej pa je neki gostilničar prinesel na poveljstvo precej strgano listnico z osebno izkaznico izdano od zgoniške občine, naslovljeno na 68-letnega kmetovalca Angela Budina iz Samatorške ulice v Zgoniku, ki mu je bila ukradena precej dni prej skupno s 4500 lirami. Portoghese, ki so mu pokazali listnico, je povedal, da je v prvi polovici februarja opazil Budina v družbi drugih oseb v avtobusni čakalnici na Trgu Libertà, ter se mu približal. Ker je opazil listnico v desnem žepu usnjenega suknjiča, je stegnil roko. Tatvina se mu je posrečila in ko je šel proti domu, je listnico zavrgel v Ul. Stivarnello.

Preiskava v njegovi omarici je pripomogla k ugotovitvi, da se je mož profesionalno pečal z žeparstvom: pri njem so namreč našli poleg listnice, v kateri je bilo še 550 lir, ki jih Portoghese ni opazil, tudi dve denarnici, ki jih je spretni žepar izmaknil dvema ženskama, ki sta bili zatopljeni s kupovanjem na Trgu Ponterošo.

Seveda so tatu prijavili sodišču, kjer se je moral zagovarjati zaradi 6 tatvin. Portoghese ni niti pred policijskimi niti pred sodnimi organi zanikal obtožb, zaradi česar je bilo delo sodišča, kateremu ni manjkalo dokazov, razmeroma lahko.

Preds. Fabrio, tož. Maltese, zap. Urbani, obramba odv. Falconer.

Prometna nezgoda

Malo pred 16. uro je bil 41-letni Viktor Širca iz Istrske ulice 40 namenjen s svojo lambreto z Opčin proti Trstu, ko se je v višini križišča s trbiško cesto zaletel v zadnji del Fiata 500, katerega je 36-letni lastnik Antonio Mottuzzi z Ul. Torrebianca, ki je vozil pred lambretistom, je nepričakovano zavrl.

Širca je padel na tla in Mottuzzi ga je odpeljal s svojim vozilom na postajo Rdečega križa, od koder pa so ga po nudeni pomoči odslovili.

Zvečer pa se je Širca odpravil v bolnišnico; ker so mu ugotovili precejšnjo rano na že amputiranem prstu, so ga s prognozo okrevanja v 15 dneh pridržali na I. kirurškem oddelku.

Natečaj za uradnike finančne uprave

Finančna intendanca sporoča, da je bil v Uradnem listu italijanske republike št. 72 objavljen izpitni natečaj za sprejem v staleže B in C finančne uprave. Prošnje za udeležbo pri natečaju je treba spisati na kolkovanem papirju za 200 lir in jih nasloviti na generalno direkcijo splošnih in personalnih zadev, urad za natečaje finančnega ministrstva, in jih vložiti pri tržaški finančni intendanci do 25. maja letos. Podpise na teh prošnjah morajo overoviti notarji ali občinski tajniki v krajih, kjer bivajo prosilci. Podrobnejše informacije se dobe pri finančni intendanci vsak dan od 10. do 12. ure.

Gledališče v Križu

Danes 14. t. m. ob 20.30

Luigi Pirandello

HENRIK IV.

Izvaja SNG

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 13. aprila so se v Trstu rodili 3 otroci, porok je bilo 15, umrlo pa je 11 oseb.

POROČILI SO SE: uradnik Girolamo Del Rosso in krznarica Nives Zanotta, trgovec Luigi Primavera in učiteljica Nives Grabar, agent CP Telesforo Giannini in gospodinja Ernesta Silli, pomorščak Emidio Maraspin in gospodinja Lidija Dodič, mehanik Attilio Ferluga in gospodinja Anna Maria Danieli, uradnik Giuseppe Bonora in gospodinja Anna Glessi, tramvajski uslužbenec Arnaldo Parovel in gospodinja Luciana Consenti, uradnik Romeo D'Errico in frizerka Lucia Pettorosso, električar Giuseppe Cutazzo in gospodinja Faustina Anneso, mehanik Silvio Braicovich in šivilja Edda Bracco, uradnik Giorgio Trampus in prodajalka Albina Jerin, uradnik Luigi Ferialdi in gospodinja Roza Benolič, barist Luciano Tomini in uradnica Norma Mattiassi, električar Natale Godina in prodajalka Marisa Strain, agent CP Mario Vodopia in gospodinja Danica Stančič.

UMRLI SO: 46-letni Giordano Tronconi, 44-letni Ivan Bulič, 72-letna Bianca Fulizio, 83-letna Marija Versa por. Puntar, 73-letna Lucia Busecchian por. Pitacco, 64-letni Aureliano Vilissi, Fabio Miele star 7 mesecev, 59-letna Federica Alice Depedor, 80-letna Ana Kersmanc vd. Ravalico, 78-letna Emma Pollinger vd. Bidussi, 66-letni Marco Biasi.

NOČNA SLUŽBA LEKARN V APRILU

Davanzo, Ul. L. Bernini 4; Giusti, Strada del Friuli 7 (Greta); Millo, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri, Ul. Dante 7; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Kulturna prireditev mladine DD v Borštu

Jutri 15. t. m. ob 16. uri bo v prosvetni dvorani v Borštu pod pokroviteljstvom društva «Slovenec» kulturna prireditev mladine Dijaškega doma iz Trsta.

SPORED:

1. Dekliški duet zapoje ob spremljavi klavirja in kitare slovenske in dalmatinske narodne pesmi.
2. Zoran Hudales: «Prvi april», šaloigra v enem dejanju.
3. Mladinski pevski zbor zapoje šest slovenskih pesmi.
4. Ritmične vaje.
5. Dekliški kvartet zapoje ob spremljavi klavirja in kitare slovenske in dalmatinske narodne pesmi.
6. K. Vrhovec, E. Smasek: «Burka o jezičnem dontarju», enodejanka.

Pevski zbor «PRIMOREC» iz Trebč priredi DANES 14. aprila ob 20. uri ter JUTRI 15. aprila ob 17. uri v PROSVETNI DVORANI v TREBČAH

SAMOSTOJEN KONCERT

Izvajal bo umetne, narodne in partizanske pesmi.

Dirigent: Prof. OSKAR KJUDER
Solist: Miro Čuk

PD „IVAN CANKAR"

priredi jutri 15. t. m. ob 17. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»

nastop najmlajših

Na sporedu, ki ga bo izvajala skupina 35 otrok, so enodejanka in recitacije pod vodstvom Eme Starčeve (SNG), pevske točke pod vodstvom Fride Valetičeve, otroški plesi pod vodstvom Olge Banove in harmonikarji pod vodstvom Milana Pertota.

Vabimo vse ljubitelje naših marljivih otrok, da s svojo navzočnostjo dajo spodbudo in priznanje malčkom ob teh njihovih prvih korakih.

Razna obvestila

OBVESTILO AK JADRAN

AK Jadran sporoča, da bo v letošnji poslovni dobi priredil v svojih prostorih v Ul. R. Manna 29 tudi razne koncerte reproducirane glasbe.

Mislimo, da bo ta novost zanimala vse ljubitelje glasbe. «Jadran» razpolaga z odlično radio-gramofonsko aparaturo. Uporabljale se bodo samo najboljše plošče. Zato bodo prav gotovo omenjeni koncerti deležni lepega uspeha.

V prvih koncertih bodo na sporedu predvsem dela Mozarta, Beethovna, Čajkovskega in Gershwina. Natančne sporede bomo objavljali sproti.

Na koncerte, ki bodo stalno ob petkih ob 20.30, vabimo člane in vse ljubitelje glasbe. Po možnosti bo klub poskrbel za uvodne besede z razlago izvajanih skladb.

PLANINSKI IZLET SPDT V GLINŠČICO

SPDT priredi v nedeljo 15. t. m. izlet v Glinščico, in sicer po progi, kjer bo naslednji teden planinski pohod. Proga gre iz Glinščice čez Mali Kras ali naravnost čez Jezero v Bazovico. Zbirališče ob avtobusni postaji v Ul. Carducci (avtobus št. 25 za Katinaro) ob 13.45.

PLANINSKI POHOD SPDT SKOZI GLINŠČICO

Prijave za planinski pohod skozi Glinščico dne 22. t. m. se sprejemajo v dneh 19., 20. in 21. t. m. na sedežu SPDT v Ul. R. Manna 29-II. od 19. do 20. ure.

V istem času lahko tudi člani SPDT plačajo članarino oziroma obnove izkaznice.

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Jutri, 15. t. m. bo v prostorih kluba, Ulica Roma 15-II., kakor vsako nedeljo, običajni sestanek od 10. do 12. ure. Vsi člani, ki so s članarino na tekočem, bodo lahko prevzeli zadnje dospele novosti.

GLEDALIŠČA

GLEDALIŠČE VERDI

Danes ob 21.00 uri bo v gledališču Verdi prvi koncert Tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta Sergiuja Celibidacheja. Na sporedu je Respighijeva III. suita — stare arije in plesi, Smetanova simfonična pesnitev Moldava in Šoštakovičeva V. simfonija.

KINO

Rossetti. 15.00: «Wichita», J. Mc Crea, V. Miles.
Excelsior. 15.00: «Konec pustolovščine», D. Kerr, V. Johnson.
Fenice. 15.00: «Čebelja matica», J. Crawford, B. Sullivan.
Nazionale. 15.00: «Lepa Otero», M. Felix, M. Teynac.
Filodrammatico. 16.00: «Fant», A. Sordi, A. Lane, X. Cugat.
Supercinema. 16.00: «Dober dan miss Dove», J. Jones.
Arcobaleno. 16.00: «Hanibal in vestalka», E. Williams, H. Keel.
Astra Rojan. 16.00: «Smo možje ali korporali», Totò, P. Stoppa.
Capitol. 16.00: «Tragična sobota», V. Leigh, V. Mature.
Cristallo. 16.00: «Dvoboj volkov», C. Wilde, A. Francis.
Grattacielo. 15.00: «Pustolovščina na dvoru», M. Kock, M. Cramer.
Alabarda. 16.00: «Bigamist», G. Ralli, V. De Sica, M. Mastroianni.
Ariston. 16.00: «Rose Marie», A. Blyth, H. Keel, F. Lamas.
Armonia. 15.00: «Škrlatna krinka», T. Curtis, C. Miller.
Aurora. 16.00: «Privatna vojna majorja Bensona», C. Heston, J. Adams.
Garibaldi. 15.30: «Suzana je spala tu», D. Powell, D. Reynolds.
Ideale. 16.00: «Rommelov zaklad», D. Addams, P. Christian.
Impero. 16.00: «Lord Brummell», S. Granger, E. Taylor.
Italia. 16.00: «Sreča je biti ženska», S. Loren, M. Mastroianni.
S. Marco. 16.00: «Počitnice v Montecarlu», A. Hepburn, R. Ventura.
Kino ob morju. 16.00: «Razkropljenci», L. Bosè, J. P. Mocky.
Moderno. 16.00: «Kraljica piramid», J. Hawkins, J. Collins.
Savona. 15.30: «Očka Dolgokrak», Leslie Caron.
Viale. 16.00: «Povratek na otok zaklada», D. Addams, T. Hunter.
Vittorio Veneto. 15.00: «Ljubezen je čudovita stvar», W. Holden, J. Jones.
Belvedere. 15.30: «Ognjeni strelec», B. Lancaster, V. Mayo.
Marconi. 16.00: «Znamenje z... mom», D. Andrews, P. Laurie.
Massimo. 16.00: «Sreča je biti ženska», S. Loren, M. Mastroianni.
Novo cine. 16.00: «Plemenski p... nos», J. Russell, J. Chandler.
Odeon. 16.00: «Gola strast», Maria Felix. Mladoletnim prepovedano.
Radio. 16.00: «Svet vodijo ženske», J. Allyson, A. Dahl, L. Bacall.
Venezia. 15.00: «Umaknite se s šketirjem», J. Sanson, S. Barclay.
Skedenj. 18.00: «Dež».

RADIO

SOBOTA, 14. aprila 1956

TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Predavanje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 13.30 Jugoslovanski motivi; 14.00 Italijanska operna glasba; 14.40 Slavni pevci; ... rapsodija; 15.05 ... koncert; 15.30 Promenadni koncert; 16.15 Domača Sobotna novela; 16.40 Kavarniški koncert; ... odmevi; ... orkestra Carla Pacchiorija; 17.30 Plesna Melodije iz revij; 17.30 Koncert; ... čajanka; 18.00 Paganini: Koncert št. 1 za violino in orkester; 19.00 Orkester iz operetnega sveta; 19.15 Sestanek; ... kester Mantovani; 19.30 Pestra glasba s poslušalkami; 20.05 Gershwin; 20.00 Sport; 20.30 Priljubljeni novi motivi; ... sopranistka ... melodije poje ...; 20.50 Glasbena medigra na Otta; 21.00 Predavanje; 21.33 Lehar: «Vesela vdova», opereta v 3 dej.; 22.25 Schubert: Fantazija v C-duru; 22.47 Večerni ples.

TRST I.

14.30 Tržaška kulturna kronika; 18.45 Ciganski orkester; 19.25 Frank Po starem mestu; 21.00 Russo s svojim oktetom; 22.00 Glasbena fantazija; ... Rosso: «Vojna služba» igra.

KOPER

5.00-6.00 Spored iz Ljubljane; 6.00 Jutranja glasba; 6.40 Glasba za dobro jutro; 7.00-8.00 Ljubljana; 12.00 Spored iz Ljubljane; ... Veselo sobotno popoldne ...; ... san glasbeni spored; 14.40 ... zabavna glasba; 15.00-16.00 Spored iz Ljubljane; 16.00 Veseli ...; 16.30 Glasbeni intermezzo; Lahka glasba; 17.55 ... Ljubljana; 18.00-19.25 Spored iz ...; 19.25 Pojo jugoslovanski ...; zabavne glasbe; 20.00-22.15 Spored iz Ljubljane; 22.15 Igra orkester Jerry Fielding; 22.45 Plesna glasba.

SLOVENIJA

5.00 Pester glasbeni spored; 11.00 Radijski koledar; 11.05 ... dom in žene; 11.15 Lahek ... red izvaja Mariborski ... ansambel; 11.45 Pojte otroci!; 12.00 Lahek ... glasbeni spored; 12.40 Iz oper ...; ... kestralni odlomki iz ...; 13.35 ... Saint-Saensa ... seneta in Saint-Saensa; ... lodije za prijetno ...; 14.45 Pojo mladinski zbori; 15.40 ... Zabavna glasba; Cvetko ... literature — Koncert po željah; ... Pesmi; 16.00 ... 17.15 Zeleli ... ste — Trgovina; 18.00 Okno v svet; ... Poje Ljubljanski ... sužnji; 18.15 ... 18.30 Jezikovni ... morni zbor; 18.45 Pojte ... govori; ... tra; 20.00 Veseli večer.

TELEVIZIJA

14.50 Športna poročila; 17.30 ... Film «Vražji klub»; 20.30 ... 21.00 Prenos z milanskega velesejma: «Music Hall»; 22.00 Prenos v sklopu ... predstave «Velike zvezde iz Moskve» ... ga cirkusa iz Moskve.

Mali oglasi

ZARADI IZSELITVE je naprodaj manufakturna trgovina. Cena 1.900.000 ali po dogovoru. Naslov: Cuder, Devin št. 25.

DELO PODODBORA ZA RAZOROŽITEV V LONDONU

Zbližanje med stališči

Podkomisija za razorožitev OZN, ki zaseda v Londonu, sestoji iz predstavnikov petih dežel: SZ, ZDA, Velike Britanije, Francije in Kanade. Navadno se omenjajo le prve štiri. Kanada se smatra le za opazovalca. Te štiri velesile imajo tri načrte za razorožitev, ker Velika Britanija in Francija branita skupen načrt, ki je izdelan z ambicijo, da sintetizira ostala dva, ameriškega in sovjetskega.

Vsi so seveda načelno za razorožitev. Gre le za način, proces, postopne faze razorožitve, in tu so razlike. Razlike, ki so obstajale do tega zasedanja, bi mogli v kratkem orisati tako-le:

Začetna stališča

ZDA: Predvsem nadzorstvo. Sprejeti sistem nadzorstva iz zraka — po Eisenhowerjevem predlogu — kombiniran s sistemom suhozemnega nadzorstva ključnih točk — po Bulganinovem predlogu. Šele ko se to sprejme, bi pristopili k določenemu zmanjšanju konvencionalne oborožitve in k zmanjšanju vojaških sil, tako da bi SZ in ZDA imeli po 2,500.000 vojakov.

SZ: Najprej je treba skleniti sporazum o zmanjšanju konvencionalnega orožja. Hkrati pa še sporazum o prepovedi atomskega orožja, čemur bi kasneje sledilo tudi uničenje tega orožja. Zmanjšati vojski ZDA in SZ na 2,500.000, Velike Britanije in Francije pa na 650.000. Po tem sporazumu, bi se pristopilo h kontroli, a samo po kopnem, po Bulganinovem predlogu.

Velika Britanija in Francija: Najprej se je treba odreči uporabi atomskega orožja, razen v primeru obrambe pred napadom. Oborožitev in vojaški izdatki bi ostali začasno na isti višini. Nato bi sprejeli nadzorstvo, in to kombinirano nadzorstvo iz zraka, po Eisenhowerjevemu predlogu in nadzorstvo po kopnem, po Bulganinovem predlogu. Na to bi sklicali širšo mednarodno konferenco, ki bi sklepala kako se bo zmanjšala oborožitev vseh dežel, razen petih velesil. Za tem bi pet velesil pristopilo k zmanjšanju splošne oborožitve in pripravilo omejitev jedrskega orožja in nadzorstvo nad le-tem.

Potrebno je poznati vsaj v glavnih potezah ta tri začetna stališča, da bi se mogel oceniti napredek na sedanjem zasedanju Pododbora v Londonu. V čem je napredek, in kje so še razlike bomo najlepše videli, če navedemo bistveno vsebino Gromikovega in Stassenovega načrta.

Novi sovjetski načrt

Gromiko: Predvsem sporazum o zmanjšanju konvencionalne oborožitve in o zmanjšanju oboroženih sil, kar bi olajšalo kasneje dosego sporazuma o jedrskem orožju in o njegovi prepovedi. Omejitev konvencionalne oborožitve in vojske bi se izvedla od leta 1956 do 1958. ZDA, SZ in Kitajska bi smele imeti največ 1,500.000 vojakov, medtem ko bi jih Velika Britanija in Francija imeli po 650.000. Za omejitev v drugih deželah, bi sklicali širšo mednarodno konferenco. Nadzorstva ne bi vršil neki organ petih velesil, ampak neka splošna mednarodna agencija za nadzorstvo, ki bi zajela vse države in ki bi imela široka pooblastila. Določili bi nadzorna mesta v lukah, na železniških križiščih, letališčih itd. Kontrolna agencija bi imela v vseh deželah svoje štabe inšpektorjev. Kontrola iz zraka bi se s tem kombinirala nekoliko kasneje, v zaključni fazi izvedbe razorožitve, ko bi se utrdilo zaupanje med državami. Kontrolna agencija bi se pečala tudi z nadzorstvom nad vojaškimi proračuni. Prihranki pri vojaških izdatkih, bi se stekali v fond, iz katerega bi črpali sredstva za pomoč zaostalim deželam. Kar zadeva jedrsko oborožitev je važno naslednje: ne glede na temeljni sporazum o razorožitvi (konvencionalno orožje in število vojske), se morajo države zediniti za sprejetje delnih ukrepov za prenehanje s poskusi z jedrskim orožjem.

Novi ameriški načrt

Stassen: Prvo je priprava nadzorstva in poskusnega nadzorstva na omejenem področju 52.000 kvadr. km v ZDA in 77.000 kvadr. km v ZS. Hkrati, omejena izmenjava tehničnih informacij. Med tem se sklene sporazum o zmanjšanju klasične oborožitve in vojske. ZDA in ZS bi imeli po 2,500.000 vojakov, Vel. Britanija in Francija pa po 750.000. Po tem sporazumu, bi sklenili drug sporazum o načrtu za širšo kontrolo, bi bi bila kombinacija Eisenhowerjevega in Bulganinovega načrta. Nato bi se imenovala pripravljalna komisija za ureditev oborožitve, ki bi pripravila uvedbo nadzorstva in inšpekcije. Po tem sporazumu v glavnih središčih za nadzorstvo prometa bi se postavilo kontrolno omrežje. Države bodo dale pripravljalni komisiji podatke o vojski in o proračunih za vojsko. Sklicala se bo široka mednarodna konferenca za razorožitev vseh dežel. Takrat bi se ustanovila nova, mednarodna organizacija kontrole, ki bi zamenjala pripravljalno kontrolno komisijo. Šele nato bi pristopili k uresničenju sporazuma o zmanjšanju konvencionalnega orožja in števila vojske. Znižali bi se krediti, prihranki pa uporabili za fond, iz katerega bi črpali sredstva za pomoč zaostalim deželam. Vsemu temu sledi jedrsko orožje. Vse države bodo prijavile mednarodni organizaciji za kontrolo jedrsko orožje in material, ki je potreben za izdelavo tega orožja. Kontrola bi se sedaj razširila tudi na to področje. Države bodo sprejele vzajemno obvezo, da tega materiala ne bodo več uporabljale za izdelavo jedrskega orožja.

Preostale razlike

Kljub naporom, da bi se obe stališči zbližali, obstaja še vedno glavna razlika v tem, da je Gromiko najprej za dejansko razorožitev in šele nato za kontrolo, medtem ko se Stassen poteguje najprej za kontrolo in šele nato bi prišla razorožitev v nekaj postopnih fazah.

Pozitivno je, da sta si Gromiko in Stassen edina — vsaj kar se tiče kontrole — da naj bo le-ta kombinacija Eisenhoweerjevega in Bulganinovega načrta. Morda je celo Stassen bolj upošteval Bulganinovo zamisel, kot Gromiko Eisenhowerjevo zamisel inšpekcije iz zraka.

Kar se tiče kontrole, se strinjata v tem, da mora biti mednarodna, da pri njej sodelujejo vse država in ne le pet velesil. Razlika je le v tem, da Stassen predvideva neko začasno kontrolno komisijo, očitno petih velesil, v prvi fazi, medtem ko je Gromiko za takojšnjo mednarodno kontrolno organizacijo, ki jo imenuje «agencija».

Gromiko in Stassen se strinjata o načinu, kako bi bilo treba izvesti razorožitev vseh držav, to je na osnovi mednarodne konference in širšega sporazuma. Kar zadeva število vojske, obstajajo razlike, oba pa sta mnenja, da se iz prihrankov ustvari fond za pomoč zaostalim deželam.

Spričo dejstva, da sta oba postavila na enak način vprašanje jedrskega orožja, se smatra trenutno za pozitivno in za znak obojestranske oportunitete, večja pa je vsekakor Gromikova koncesija, ki vztraja bolj kot Stassen na načelnem stališču, da je treba to orožje vendarle odpraviti.

Sedanje Gromikovo in Stassenovo stališče glede jedrskega orožja dokazuje, da je SZ v mnogem odstopila od svojega prvotnega stališča glede paralelne razorožitve, tako konvencionalne, kot jedrske oborožitve, in da so ZDA napravile vendarle prvi korak k rešitvi tega velikega vprašanja. Tu imamo še razlike, morda pa se bodo nekega dne le zedinili. Toda Angleži in Francozi, ki postavljajo na prvo mesto v svojem načrtu prepoved uporabe jedrskega orožja, s tem vendarle niso navdušeni.

Smatra se, da bo ob priliki obiska sovjetskih državnikov v Londonu na dnevnem redu razgovorov tudi razorožitev, in se goji upanje, da bo po tem obisku, tudi delo pododbora teklo laže in hitreje.

ADAMIČEV

Zabavni orkester

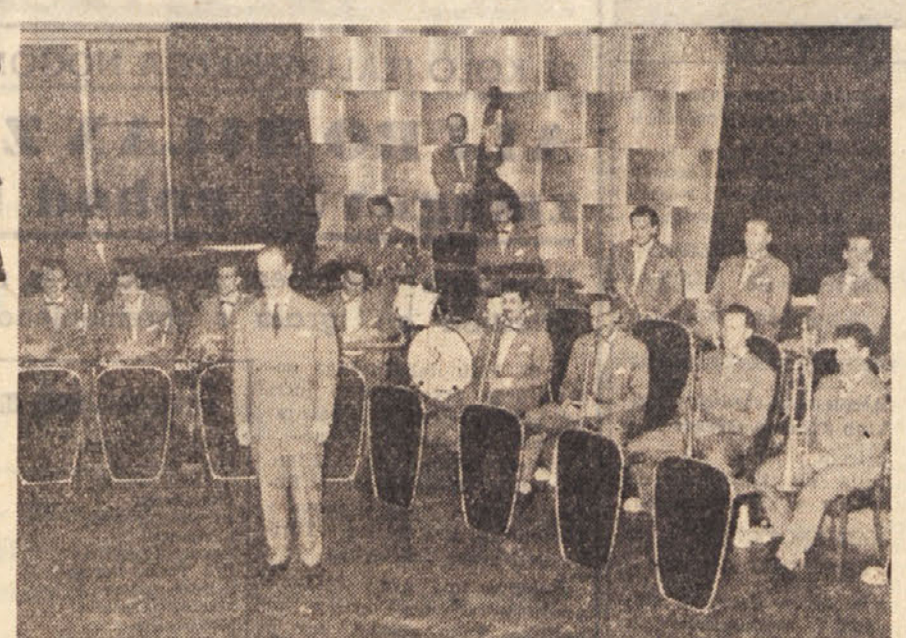

Vas bo zabaval danes od 21. do 3. ure na stadionu «Prvi maj»

GOSPODARSKA BITKA ZA OSVOJITEV SVETOVNEGA TRŽIŠČA

Zapadna Nemčija najresnejši konkurent

Zahodna Nemčija se danes nahaja v fazi najširše gospodarske ekspanzije, kar na mednarodnem tržišču povzroča pri ostalih državah nemajhno zaskrbljenost. Navedimo nekaj podatkov glede dviga njene industrijske proizvodnje, primerjajoč jih z ustreznimi podatki, zadevajočimi ta dvig pri nekaterih drugih državah, ki so na mednarodne tržišču glavni konkurenti Nemčije (leta 1952 — 100).

	1953	1954	1955
Zahodna Nem.	108	122	142
Anglija	105	113	118
Francija	98	107	117
ZDA	108	101	112
Dežele OEEC	105	115	125

Kot je razvidno, je bil tempo industrij. proizvodnje v Zahodni Nemčiji ves ta čas večji kot v vseh omenjenih deželah, večji celo od povprečja v deželah članicah OEEC (Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje) skupaj.

Še bolj nam bo to ilustriral izjemni položaj Zahodne Nemčije, ki ga kažeta glede dviga kosmatega kapitala, kakor je razviden iz sledeče tabele (v odst. in v primeri s 1950):

	1953	1954	1955
Zahodna Nem.	15	29	51
Anglija	12	18	24
Francija	—	10	22
ZDA	4	5	13
Vse dežele OEEC	9	19	29

Pojasnilo za to izredno močno akumulacijo gre iskati v okoliščinah, ki obstajajo na tržišču delovne sile. Poleg Italije je namreč Zahodna Nemčija druga dežela v Evropi z relativno najvišjim odstotkom stalno nezaposlenih.

Zanimive podatke, ki osvetljujejo moč ter posamezne elemente zahodnonemškega gospodarskega dviga, najdemo tudi med podatki o dvigu bančnega kapitala. Le-ta se je od decembra 1952 do istega meseca 1955 povečal od 60 na 108 milijard DM (nemških mark). V istem času pa so se krediti, izdani gospodarstvu, povečali od 38,2 na 78,1 milijarde nemških mark.

Se razume, da se je tak notranji razvoj moral nujno odraziti tudi v naraščajoči nemški ekspanziji na svetovnih tržiščih. Tembolj, ker Zahodna Nemčija ves ta čas ni imela stroškov z oborožitvijo in vojsko. Ne samo, da ji je zahvaljujoč tej in še nekaterim ugodnim okoliščinam, uspelo zvišati obseg svoje zunanje trgovine, marveč se je na svetovnem tržišču začela tudi uveljavljati kot vse bolj nevaren konkurent. Tako je že leta 1955 glede izvoza ponovno zavzela svoje predvojno tretje mesto.

Oglejmo si naslednjo razpredelnico zahodnonemške zunanje trgovine glede njenega razvoja v zadnjih 5 letih (1950 — indeks 100):

	Izvoz	Uvoz
1951	174,7	130,0
1952	203,6	143,3
1953	222,9	141,5
1954	265,0	171,6
1955	309,6	215,9

Nemški izvoz je, kot vidimo, rastel hitreje od uvoza. V glavnem so se izvažala investicijska sredstva (leta 1955 52 odst. celotnega izvoza), zatem polizdelki (27 odst. izvoza), industrijski proizvodi široke potrošnje (11,1 odst), rudarski proizvodi (7,7 odst. celotnega izvoza).

Poleg te izredno ugodne strukture izvoza (glede na to, da je na svetovnem tržišču vse večje povpraševanje po proizvajalnih sredstvih), je pri tem značilno tudi to, da je razmerje cen med uvoznimi ter izvoznimi proizvodi v vso korist nemškega izvoza. To se izraža tako, da dobiva Nemčija praktično za manjšo količino blaga, ki ga izvaža, večjo količino uvoznega blaga. Na ta način je mogla kontrolirati svoj uvoz in ga ohranjati na določeni višini, hkrati pa, s stalnim večanjem izvoza, realizirati znatne viške v svoji trgovinski, odnosno plačilni bilanci, s čimer je okrepila svojo marko. Nemške rezerve zlata in deviz so se v zadnjih treh letih povečale za 172 odst., a s tem so se ustvarili pogoji za izvoz kapitalov. Leta 1952 je sodelovala v izvennemških podjetjih s 27,6 milijona mark, leta 1953 s 132,5 milijona, leta 1954 z 204,5 milijona, leta 1955 s 457,1 milijona mark. V istem času se je nemški izvoz na šterlinško področje potrojil. Zahodna Nemčija pa si je postopno začela osvajati tudi široka tržišča Azije, Afrike in Latinske Amerike.

Od leta 1950 do 1955 se je udeležba Zahodne Nemčije v svetovnem izvozu industrijskih proizvodov (brez SZ in vzhodnoevropskih dežel ter Kitajske) povečala od 7,3 odst. na 15,3 odst., vtem ko je udeležba Anglije padla s 25,7 odst. na 20 odst. Zato se pritožbe glede nemške konkurence najmočneje čujejo prav z angleške strani. Pred kratkim pa je «New York Herald Tribune» zapisal, da bo Zahodna Nemčija s svojo industrijsko učinkovitostjo in trgovinsko agresivnostjo v bodoče ogrožala še marsikatero področje britanske prekomorske trgovine, s čimer ta časopis ni povedal nič novega. Dovolj, da vržemo pogled na to razpredelnico o obsegu razvoja zahodnonemškega in britanskega izvoza, pa se lahko o tem povsem prepričamo (1950 — 100):

Leto	Britanija	Zah. Nem.
1951	101	143
1952	95	154
1953	98	180
1954	104	223

Tudi v izvozu na dolarska področja Zahodna Nemčija je zaostala za V. Britanijo. V devetih mesecih l. 1955 je britanski izvoz na ta področja znašal 786, a zahodnonemški 502 milijona dolarjev. Glede izvoza v dežele Latinske Amerike pa zavzema Zah. Nemčija s svojimi 171 milijoni prvo mesto med vsemi zahodnoevropskimi deželami. Za njo sledi Francija s 129 milijoni, nato V. Britanija s 109 milijoni dolarjev.

Nič čudnega torej, če se je strah pred zahodnonemško gospodarsko ekspanzijo pojavil ne samo v V. Britaniji in ostalih zahodnih evropskih deželah, marveč celo v ZDA, kjer tudi že vidijo v Zahodni Nemčiji zelo resnega konkurenta na svetovnem tržišču.

Trenutno se zahodnonemški ekonomisti ukvarjajo s proučevanjem možnosti, kako bi se zoperstavili sovjetski gospodarski ofenzivi. Ni izključeno, da se je Krup pred kratkim podal na pot po azijskih deželah prav iz tega razloga. Lahko pa tudi, da bi se s tem hotela samo izkoristiti obstoječa nasprotja med Vzhodom in Zahodom za še močnejšo afirmacijo zahodnonemške gospodarske moči na svetovnem tržišču.

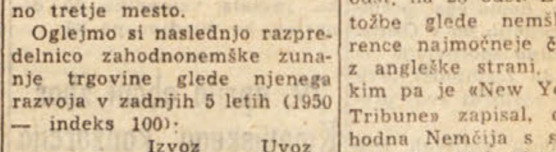

Nove knjige:

Trdina: Zbrano delo VIII, pl. lir 780

Hougron: Dekle iz Saigona, pl. lir 850

Dreiser: Sestra Carrie, ppl. lir 1.300

A. Tolstoj: Zlati ključek ppl. lir 520

Dr. Leše: Naše oko in vid lir 330

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 37-338

«DNEVI STVARSTVA» SO DANES ŠE VEDNO PRECEJŠNJA UGANKA

Kako je nastal naš sončni sistem?

Verjetno je v vsemirju nešteto sončnih sistemov, ki so podobni našemu, in kjer se razvija našemu podobno življenje; izključeno pa je, da bi na katerem koli planetu našega sistema obstajale take oblike živih organizmov, kot jih imamo na naši Zemlji

Sončni sistem, ki mu pripada tudi naš planet, je bil nekoč, pred milijardami in milijardami leti ena sama, velikanska plinasta masa. Potem se je ta plinasta masa začela zgoščevati. Pri tem se je njen obseg krčil in, kakor se je spreminjala v trdo snov, se je tudi njena temperatura večala. Ko se je končno ta pramegla toliko zgostila, da je njen obseg znašal milijonski del prvotnega, je skočila iskra. Termonuklearna reakcija, ki jo je povzročila temperatura nekaj milijonov stopinj, je začela spreminjati vodik v helij, za kar so se porabile ogromne količine toplote in svetlobe. Zgoščevanje je prenehalo in kozmična meglo se je spremenila v zvezdo. Rodilo se je sonce.

Pravilneje bi bilo govoriti o dveh soncih, ker sta se, kot menijo nekateri, dve žareči krogli vrteli druga krog druge z velikansko brzino in v razdalji nekaj milijard kilometrov. Takih zvezd, ki predstavljata par, je danes v vsemirju brez števila. Zatem je prišlo do katastrofe. Ena od obeh zarečih krogel je eksplodirala. Čemu? Odgovor je lahko samo hipotetičen. Verjetno je bila krogla po neki gigantski sili odtrgana od druge ter se je z ogromno brzino izgubila v prostoru. Morda jo danes vidimo kot eno svetlih točk brez imena, ki nam jih približajo velikanski teleskopi. Morda se danes vrti v vsemirju kot ugasla zvezda. Morda je doživela ponovno eksplozijo in se razletela. Kdo bi vedel za njeno usodo, ko so pa naša tehnična sredstva, ki bi z njimi lahko to ugotovili, še tako pomanjkljiva!

Vendar je pobegla zvezda pustila za sabo neko sled. V gravitacijskem polju Sonca je od nje ostala meglica, katere sestav je bil drugačen, bodisi od Sonca samega, bodisi od krogle, ki se je od prvega odtrgala ter izginila v vsemirskem prostoru. Vsebovala je manjšo količino helija in vodika, a več težkih atomov: kisika, dušika, silicija, železa, svinca urana itd. Pobegla krogla je pustila torej za sabo produkte svojih kemičnih procesov. To je bil material za bodoči planetarni sistem tudi naše Zemlje ki se je na njej kasneje razvilo življenje in končno človek.

Kako je prišlo do tega, da so iz materije nastali Jupiter, Uran, Neptun itd? Verjetno se je iz megle, ki je ostala od pobegle krogle, dvojčka našega Sonca, ustvaril krog tega nekakšen venec, ki so se potem iz njega oblikovale nekakšne plinaste krogle, a te so se zatem začele zgoščevati. Končno so se povsem strdile ter zadobile oblike današnjih planetov.

Prva, ki sta razvila teorijo o nastanku sončnega sistema, sta bila Kant in Laplace. Nista imela na razpolago kdo ve kakšnih pripomočkov, razen svojega razuma. Toda harmonija sončnega sistema ju je navedla na misel, da so nekoč bili vsi sateliti Sonca in sateliti teh satelitov eno samo nebesko telo. Po Laplaceu je bilo sonce najprej meglica, katere velikost je obsegala ves današnji planetni sistem. Ko se je rotacija te meglice zaradi zgoščevanja pospešila, se je od nje odtrgala zareča materija ter ustvarila krog njega venec, nakar so z nadaljnjim zgoščevanjem iz njega nastali planeti. Na isti način so nastali tudi sateliti okrog posameznih planetov. Dokaz za svoje trditve je Laplace našel v harmoniji celotnega sončnega sistema, ki da se odraža v tem, da se vsi planeti in njihovi sateliti vrte v isti smeri.

Takrat Laplace še ni vedel, da trije sateliti Jupitra, Saturna in Neptuna vrte v nasprotni smeri od splošne smeri vrtenja sončnega sistema.

Laplaceova teorija ni vzdržala pod težo tega odkritja. Za njo je prišla še vrsta drugih teorij, ki jih ni mogoče našteti vseh. Precej uglednih pristašev v znanstvenem svetu ima teorija prof. Weizsaeckerja. Po njem so planeti nastali, ko se je Sonce vrtelo skozi oblake kozmičnega prahu, razsutega v medzvezdnem prostoru Rimske ceste. Ves planetarni sistem je, po Weizsaekerju, nastal v dolgotrajni in neopazni evoluciji in tudi danes da ni moč trditi, da se sončni sistem ne nahaja več v razvoju.

Kasneje je znanost osvetlila Laplaceovo teorijo, ki jo je kritiziral slavni fizik Maxwell, trdeč, da bi Laplaceov venec materije krog sonca moral imeti najmanj stokrat večjo maso, da bi se ne bil od tega odtrgal ter se razpršil v vsemirju. Ugotovilo se je namreč, da je Sonce stokrat lažje, kot se je prvotno mislilo, tako da se je venec, ki je o njem govoril Laplace, vsekakor mogel zgostiti, ne da bi se razgubil v prostoru. Vendar to še ni pomenilo rehabilitacije Laplaceove teorije.

Tu je še teorija Freda Hoyleja o dvojnih zvezdah, ki se vrte druga krog druge. On trdi, da ni moč izključiti, da bi v vsemirju ne obstajalo vsaj milijon takih zvezd, ki se je iz njih, kot je navedeno v začetku tega članka, ustvaril planetarni sistem, a med temi planeti vsaj 100.000 takih, kjer obstajajo pogoji življenja, kot na naši Zemlji. Sicer pa je neverjetno, da bi med milijardami in milijardami svetov bil samo naš, ki se je na njem moglo razviti življenje.

Kako ugotoviti, ali je, razen na naši Zemlji, še drugod življenje. Tega s pomočjo tehničnih instrumentov, kot je na pr. teleskop, ni mogoče. Toda v tem primeru ima človeštvo na razpolago vrsto znanstvenih ved, ki je z njihovo pomočjo, danes sicer samo približno, moč določiti verjetnost obstoja življenja vsaj na planetih sončnega sistema, ki mu pripadamo. Tako je ugotovljeno, da je na pr. oblika življenja, kot jo poznamo mi, nemogoča na Jupitru, prav tako na Neptunu, Uranu in Saturnu. Jupiter, ki je tisočkrat manjši od Sonca toda tudi tisočkrat večji od vseh planetov skupaj po najnovejših dognanjih, sestoji pretežno iz vodika v trdem in tekočem stanju. Na ostalih treh planetih so razmere podobne, samo da je pritisk, ki na Jupitru znaša okrog 31.500.000 atmosfer, nekoliko manjši. Življenje na teh oddaljenih svetovih je torej v našem smislu nemogoče. Merkur je bolj malo znan, ker je v sijaju Sonca slabo vidljiv. Ve se samo, da se okrog Sonca vrti, vedno obrnjen k njemu z isto stranjo. Ena polovica sestoji iz zmrznjenega dušika, druga pa iz tekočega svinca. Razumljivo, da bi bitje, podobno človeku, tu ne moglo živeti.

Tudi Venera se rada prikriva našim očem, ker je obkrožena od zelo gostih oblakov. Atmosfera je polna ogljikove kisline. Nekateri učenjaki menijo, da na njej ni pogojev za življenje, drugi tega ne izključujejo, pač pa stoje na stališču, da je to življenje kolikor obstaja, verjetno šele novejšega datuma.

Največ se govori o Marsu O njem je bilo doslej napisanega več kot za vse ostale skupaj. Koliko je bilo govora samo o kanalih, ki so na njem vidni s pomočjo teleskopa, o tem, kaj neki bi mogli predstavljati itd. Poslednji večji poizkus, da se razvozla Marsova tajna, je bil storjen pred dvema letoma, ko se je Mars najbolj približal Zemlji. Takrat so bili vanj uperjeni številni teleskopi, vsi z enim namenom: da se ugotovi, ali je na Marsu življenje. Tačas se je ta planet tako približal, da ga je bilo videti kot pomarančo na razdaljo šestih metrov. Dovolj, da so se lahko ugotovile velikanske površine pod ledom, puščave, pa tudi predeli, menjajoči barvo od zelene do rjave, kar si ni bilo moč drugače razložiti, kot da gre v tem primeru za vegetacijo, ki na jesen menja barvo. Nekatere druge okolnosti pa ne govore v prilog temu, da bi na Marsu moglo obstajati kakršnakoli življenje, in sicer zaradi tega ne, ker je tu zelo malo vode. Atmosfera je sestavljena pretežno iz dušika in argona. Kisika je tu samo v manjših količinah. Navzlic temu je možno, da so se tu razvile določene oblike življenja, vendar so, v kolikor so se razvile, povsem drugačne, kot pri nas.

Letos septembra se bo Mars ponovno približal naši Zemlji, in to še na bližnjo razdaljo kot leta 1954. Astronomi vsega sveta se že danes pripravljajo na ta dogodek. Upajo, da jim bo takrat uspelo dobiti nekatere podatke, ki jih pred dvema letoma niso mogli, in ki so bistvene važnosti pri ugotavljanju, ali je na Marsu življenje ali ga ni. Upajmo, da nas bodo razveselili z novico, da kaj takega obstaja, ker je v človeku nenavadno močna želja, da se utrdi v prepričanju, kako ni v vsemirskem prostoru sam, marveč da obstajajo tudi na drugih svetovih bitja, ki so nosilci življenja, pa naj si bodo ta tudi povsem drugačna kot mi.

ČELO PERTOT

kipar našega Krasa

Morda se bo komu celo zdelo odveč ponovno pisati o Čelu Pertotu. Pa ni. Prvič, ker je Pertot zadnja leta, posebno pa zadnje čase izredno mnogo delal, razstavljal ter povzročil mnogo zanimanja v širokem umetniškem svetu. Drugič, ker ima slovenski Trst nekaj priznanih pisateljev, nekaj glasbenikov, poleg slovenskega gledališča ter dobre pol desetke znanih slikarjev, ki so naš ponos, — kiparja pa doslej še nobenega. Zato je razumljivo naše zanimanje za mladega akademskega kiparja, Kraševca, prav iz srca našega kamnitega Krasa.

Če povzamemo v nekaj stavkih njegovo dosedanjo pot...

Leta 1950 je zaključil študij na rimski umetnostni akademiji, leto kasneje pa na dunajski. Po kratkem letu na ljubljanski, se je leta 1952 preselil v švedsko prestolnico Stockholm in se še spopolnjeval na tamkajšnji akademiji. Zraven pa je moral trdo in čisto obrtniško klesariti švedski granit, da si je zaslužil vsakdanji kruh. Z dvema samostojnima razstavama leta 1954 je v Stockholmu že dokončno prodrl, in dosegel vsestransko priznanje svojih umetniških kvalitet pri vseh umetnostnih recenzentih. Posledica: namestitev na umetnostni akademiji kot izvedenec za vlivanje brona, ter kot poznavalec — strokovnjak za mramor, za restavratorja klasičnih mramornih umetnin na kraljevem dvoru.

Po prodornem uspehu na Švedskem, je preteklo jesen, 1955, razstavil v galeriji «delle Carrozze» v Rimu z otvoritvijo v prisotnosti štirih ministrov (poleg švedskega, italijanskega še jugoslovanskega in avstrijskega). Ves periodični tisk je zelo pozitivno ocenil umetniško manifestacijo kot najzanimivejšo v zadnjih letih v Rimu po splošni suši na kiparskem področju. Najvažnejši sobotni italijanski umetnostni zgodovinar in kritik Lionello Venturi mu je priznal talent in bodočnost. Vabilo in razstavljanje na «Quadriennale» v Rimu in Turinu v istem letu in skoro istem času poleg razstavljanja na «Biennali d'arte triveneta» v Padovi so bile deloma posledica, deloma neodvisno priznanje mlademu umetniku.

Tako da celo «simpatični» tržaški «Piccolo» ni mogel preko priznanja «odkritja mladega tržaškega kiparja v Rimu».

Na razstavi v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani v drugi polovici decembra lani je končno prodrl tudi v kritiki naše hiperkritične Ljubljane, posebno med mlajšimi kritiki, ki vidijo v njem umetniškega stvaritelja našega Krasa, klasičnega sredozemskega duha, prežetega z duhom sodobne umetnosti. Seveda so to spremljali odkupi za Moderno galerijo, za MLO Ljubljane itd.

Otvoritev razstave v Beogradu januarja t. j. je bila še bolj svečana kot v Rimu z enako udeležbo inozemskih ter še večjo udeležbo domačih ministrov. Priznanje v umetnostnih ocenah so bila tu še bolj brezpogojna in širokosrčna kot drugod, niti niso štedili z drugimi, materialnimi priznanji: odkupi za Moderno galerijo, za skupščino in za predsedniški dvorec. Tudi dokumentarni film so snemali za to priliko.

Z razstavo v Gradski galeriji savremene umjetnosti v Zagrebu marca t. l. je naš kipar doživel nič manj prodorno afirmacijo z odgovarjajočimi odkupi v najbolj reprezentativne umetnostne ustanove v Moderno galerijo itd.

Na povratku na svoj novi dom v Stockholmu ima naš mladi umetnik v bližnji bodočnosti še dve razstavi v programu: na Dunaju in v Hamburgu.

Mislim, da je teh uspehov v presenetljivo kratkem času, in priznanj resničnih kiparskih umetniških kvalitet našega tržaškega umetnika s tem dovolj tudi za vsakega skeptika in nergača. Tako da lahko, brez vsakega optimističnega pretiravanja končno zapojemo svoj hozana; imamo našega kiparja, kiparja-umetnika, vsega našega in še posebej tržaškega-slovenskega Krasa! — In spet lahko — tudi na področju kiparske umetniške ustvarjalnosti — prekličemo črnogledo ugotovitev našega Župančiča ki je še pred malo desetletji potožil, da «votel je Kras». Danes kamnita kraška vesoljnost ni več brezdušna in brezimna puščava: ima svojega barda, svojih tepot oblikovalca, ki je iz nje vzrasel in se ob njej oblikoval.

Vsa ta priznanja so že toliko splošna, da se je že zgoraj hvaljeni «Piccolo» vprašal, kdaj bomo doživeli razstavo tržaškega umetnika tudi v Trstu. — To vprašanje je poglavje zase, ki se ga ob tej priliki nima smisla lotiti, ker zadeva morda preobsežno materialno stvarnost, posebno v sedanjih časih. Umestno pa je, da se ob tem vprašanju tržaški rojaki, posebno pa ožji, nabrežinski, vprašamo, kaj mislimo napraviti mi, da bi spoznali delo in duha svojega umetnika, ter ohranili vsaj nekaj njegove umetnosti tudi za obogatitev naše ožje domovinice. Pri tem mislim na usodo namenov in sklepov devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, da postavi spomenik pesniku Igu Grudnu, nabrežinskemu rojaku ter spomenik padlim protifašističnim borcem. Oba spomenika naj bi izdelal domačin, naš edini, kraški kipar Čelo Pertot. Končno je bila v teh dneh stavljena na zadnji seji pred razpustom v občinski proračun neka vsota za postavitev obeh spomenikov. Ali bo v bodočnosti dovolj volje in odločnosti, da se ta sklep v vsakem primeru izvede, da bo tudi v okrasu tega kraja — Nabrežine vidno, kar je nejeno nesporno prvenstvo na Tržaškem. Imel sem pri tem v mislih tudi naš bodoči Kulturni dom v Trstu. Kam pač bolj spadajo njegova dela!

Z. JELINCIC

Enhancing substance (ES)

Če se bo v bodoče dogodilo, da bi se srce utrudilo ali obolelo, se bo to lahko zamenjalo z novim, spričo uspehov, ki so jih dosegli na področju presajevanja tkiva. Doslej je kaj takega uspelo samo v primeru dvojčkov. V vsakem drugem primeru, se je vsak poizkus transplantacije kože ali organa izjalovil, ker je presajeni kos redno degeneriral ter odmrl. Protitelesca in kemične substance so namreč takoj stopile v akcijo in tuje telo, v našem primeru presajeni kos kože ali organa, uničile. Pred nedavnim pa je Ameriško združenje za rak objavilo odkritje neke substance, s pomočjo katere je moč preprečiti ustvarjanje teh protitelesc. Dr. George O'Snell je novo substanco imenoval «Enhancing Substance», ali kratko «ES». Preizkusili so jo takole: mišim, ki kažejo posebno odpornost proti raku, so vbrizgali v telo «ES», zatem pa presadili nanje rakasto tkivo. Vse te miši so obolele za rakom, vtem ko se bolezen ni pojavila pri tistih, ki jim «ES» ni bil vbrizgan, marveč je nanje presajeno tkivo kmalu degeneriralo. To vsekakor predstavlja lep napredek na področju transplantacija in odpira ugodne perspektive tudi novemu preparatu «ES».

ORJAŠKI REFLEKTORJI

Vrh najvišjega nebotičnika Amerike, «Empire State Buildinga», so imeli biti instalirani štirje ogromni reflektorji, z močjo nad dve milijardi sveč. Toda električna družba «Westing house», ki je imela to delo izvesti, tega ni mogla storiti, ker so njeni delavci stopili v 156-dnevno stavko. Zdaj se je stavka končala in vrh «Empire State Buildinga» bo konec aprila zasijal v novi razsvetljavi.

MINIATURNI MAGNETOFON

Neka hamburška firma je izdelala posebno vrsto magnetofona, tako imenovani «minofon». Težak je vsega 75 dkg in se lahko spravi v žep suknje. Mikrofon te naprave ni večji od moške ure. Z njim se more posneti pet ur trajajoč govor, ali pa, denimo, glasba, ki traja tri ure. Lahko se uporabi tudi kot diktafon.

POSNETEK VIRUSA TRAHOMA

Po poročilih Radio Varšave sta dva japonska znanstvenika uspela fotografirati virus trahoma. Dolžina virusa znaša 250 mikronov. To jima je uspelo s pomočjo elektronskega mikroskopa.

KROŽNA CESTA OKROG MOSKVE

Letos bodo začeli graditi krožno cesto okrog Moskve. Zgrajena bo po vzorcu one, ki teče okrog Berlina (Autobahn). Dolga bo 108 kilometrov in široka 24 metrov.

«Krmljenje mladičeva»

Fto Koffon Karl (Madžarska)

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

SPOROČILO IZ RIMA O IMENOVANJU UPRAVNEGA ODBORA ROTACIJSKEGA FONDA

Goriško pokrajino bo zastopal bivši predsednik Confindustrie tovarnar Mocchiut

Treba je predvsem zaščititi interese podjetij IRI, kot sta CRDA in SAFOG

Iz Rima so sporočili, da je bil z ministrskim dekretom imenovan upravni odbor rotacijskega fonda, v katerem je za predsednika imenovan prof. Giocondo Martinelli iz Trsta. Poleg ostalih članov upravnega odbora, ki bodo zastopali tržaške interese, bo tudi predstavnik Gorice v osebi dr. Giuseppa Mocchiuta. Imenovani člani odbora bodo ostali na določenem položaju tri leta.

Kakor se je predvidevalo, je bil tovarnar Mocchiut, bivši predsednik Confindustrie za goriško pokrajino imenovan za goriškega predstavnika v upravni odbor te kreditne ustanove, katere naloga je s posojili pomagati k dvigu proizvodnje in življenjskega standarda prebivalstva.

O funkciji rotacijskega fonda je bilo v našem listu že precej napisanega, vendar ne bo napačno, če ob tem dogodku še enkrat poudarimo, da obstaja resna nevarnost, da bo ljudski denar, ki ga je dala na razpolago vlada, uporabljen za zasebne namene in še celo samo v industrijske namene, kajti «trojna zveza delodajalcev» je izjavila, da ima v tej «zvezi» vodilno vlogo Confindustria. Mocchiut kot izrazit predstavnik zasebnega kapitala (tovarna v Gradiški, kjer so svoj čas delavci stavkali za priznanje svojih pravic, je njegova last) bo prav gotovo skrbel prvenstveno zato, da bodo dobili kredite zasebni kapitalisti, čeprav je njihova ekonomska moč v naši pokrajini zelo majhna, saj sta največji kovinarski industriji CRDA in SAFOG pod upravo IRI, torej državna last, katerima mora na zahtevo prebivalstva pripadati največji del kreditov.

Celotna družina s Sicilije pobegnila v Jugoslavijo

S seboj sta zakonca imela tudi štirimesečnega otroka

Jugoslovanske oblasti so v četrtek na mednarodnem bloku izročile našim obmejnim oblastem družino 23-letnega Filipa Longobarda iz Sirakuze na Siciliji, ki je dan prej pri mirenskem pokopališču prekoračil ob 3.30 državno mejo skupno s svojo 17-letno ženo Rozo in štiri mesece starim otrokom.

Ko so jih jugoslovanske oblasti vrnile, je Longobardo izjavil, da so mejo prekoračili nevede. Nameravali so obiskati nekega prijatelja in so prekoračili mejo, ker kraja niso poznali.

Seveda jim tega niso verjeli, kajti navadno se ne hodi na obiske ob 3. uri ponoči in to celo z dvema velikima kovčkoma.

Ženo so skupno z otrokom peljali na ECA, moža pa na policijo, kjer so ga zaslišali.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna UrbaniAlbanese, Ul. Rossini 1, tel 24-43.

KINO

CORSO. 16.00: «Neizprosni», cinemascope, C. Gable.
VERDI. 16.00: «Dva kapitana», F. Muray.
CENTRALE. 17.00: «Igralnica», v barvah, A. Baxter in R. Hudson.
VITTORIA. 17.15: «Napolitanec na Daljnem vzhodu», cinemascope, R. Taylor in E. Parker.
MODERNO. 17.00: «Rdeča dolina», G. Peck.

Akademsko-srednješolski klub « Simon Gregorčič »

priredi danes 14. aprila ob 20,30 na sedežu v Ul. Ascoli 1-I., zabavni večer z naslovom

«PUSTI ALI VZEMI»

Napovedovalec

Bogdan Doberdan

Akademsko-srednješolski klub « Simon Gregorčič »

priredi jutri 15. aprila ob 13,30 uri na sedežu v Ul. Ascoli 1-I.

NAMIZNOTENISKI IN ŠAHOVSKI DVOBOJ

z moštvom Društva slovenskih srednješolcev iz Trsta. Vabljeni vsi ljubitelji namiznega tenisa in šaha.

Avtobus Gorica-Solkan vozi skozi novi blok na Svetogorski cesti

Po odprtju novega bloka za dvolastnike in imetnike propustnice na Svetogorski cesti, vozi tudi avtobus na liniji Gorica - Solkan skozi ta blok. Toda mnogi izmed potnikov tega ne vedo in zaman čakajo avtobus na starih postajah in tudi pri bloku pri Rdeči hiši. Zato opozarjamo vse, ki imajo na propustnicah napisan blok na Svetogorski cesti, da vozi avtobus skozi ta blok; vsi drugi pa, ki so imeli doslej napisan le blok pri Rdeči hiši bodo morali, ako bodo hoteli potovati z avtobusom do Solkana, spremeniti ali dostaviti novi blok na propustnici.

Sladkor in kava proste cone

Te dni se je pričelo razdeljevanje sladkorja in kave po prosti coni za potrošnike goriške in sovodenjske občine. Sladkor: 1,5 kg na osebo na odrezek št. 3 po 160 lir za kg. kava: 0,400 kg surove ali 0,320 pražene na osebo na odrezek štev. 4.

Razdeljevanje sladkorja in kave so izvršili na podlagi novih nakazil; zaključi se 30. t. m.

PRIPRAVE NA UPRAVNE VOLITVE

V Reziji predstavili enotno listo levice

Tudi v Reziji, kot v mnogih drugih občinah Beneške Slovenije so sklenili, da bodo naprihodnjih občinskih volitvah predstavili enotno listo vseh levic. Na tej listi bodo kandidirali ljudje, ki predstavljajo vse vasi Rezijanske doline; predstavili bodo nov program, ki ima namen rešiti številne socialne probleme, v prvi vrsti vprašanje množičnega izseljevanja. Lista delovnih sil ima v programu še druga važna vprašanja, med njimi tudi vprašanje obrambe manjšinskih pravic domačega prebivalstva. V nedeljo bo v Osojanih predvolilno zborovanje na katerem bodo zastopniki levičarske liste razložili svoj program.

Na političnih volitvah leta 1951 so PSI, PSDI in PCI dosegli 316 glasov proti 968 glasovom krščanske demokracije. Upajmo, da bodo tokrat prebivalci oddali še večje število glasov ljudem, ki jim je resnično pri srcu socialni in gospodarski napredek naše doline. Pri nas imamo vasi in zaselke, ki so brez cest in brez električne razsvetljave, zato potrebujemo tudi ljudi, ki bodo skušali rešiti naše gospodarstvo in izboljšati naše življenjske pogoje.

Obvestilo ANPPIA

Shod antifašistov v nedeljo v Krminu

Organizacija političnih preganjancev ANPPIA nam je poslala sporočilo, da se proslavlja 11. april za mednarodni praznik političnih preganjancev, ker so bili tega dne izpuščeni na svobodo internirranci iz nacističnih taborišč.

Ob tej priložnosti organizira goriška federacija ANPPIA 15. aprila ob 15. uri v dvorani «Dante» v Krminu shod vseh antifašistov. Ob tej priložnosti bodo razvili zastavo federacije.

Vsi antifašisti, zlasti bivši politični preganjanci so vabljeni, da se zborovanja udeležijo.

JUTRI V NOVI GORICI

Nastop šolanih psov

Jutri, 15. aprila bo ob 16. uri na nogometnem igrišču Branika v Novi Gorici javni nastop športnih psov iz Ljubljane. Vodil bo znani učitelj psov tov. Klemenčič, ki je zaradi svojih sposobnosti znan po vsej Jugoslaviji ter po Italiji in Avstriji, kjer se je udeležil mednarodnih tekem. Lansko leto je bil tudi na razstavi psov v Trstu, kjer je izven programa nastopil s svojo psičko Adico, ki je bila deležna velikih simpatij.

Program bo precej obsežen. Ljubitelje psov opozarjamo na prireditev, ki bo pokazala, kaj vse je mogoče naučiti pse z vztrajnim in požrtvovalnim učenjem. Za odrasle bo znašala vstopnina 50 dinarjev, za mladino pa 30.

29. aprila občni zbor Kmetijskega konzorcija

V tem času bodo volitve delegatov po občinah

Ves ta mesec se bodo po raznih krajih goriške pokrajine vršili lokalni občni zbori članov Kmetijskega konzorcija za izvolitev delegatov za glavni občni zbor Kmetijskega konzorcija, ki bo 29. t.m. na sedežu pokrajinskega kmetijskega inšpektorata v Gorici, Ul. Duca d'Aosta 55. Za člane konzorcija, ki prebivajo v goriški in števerjanski občini, bodo volitve delegatov v nedeljo 22. t.m. ob 9. uri in to tudi v Ul. Duca d'Aosta 55. Volitve bodo tajne po proporcionalnem sistemu in na osnovi kandidatnih list, ki morajo biti predložene vsaj eno uro pred pričetkom volitev in ne smejo vsebovati več kot 20 imen prisotnih članov konzorcija.

Darovi

Avtoprevozniško podjetje «La Gorizianа» daruje namesto cvetja na grob pokojnega Ivana Rijavca 2.500 lir za Dijaško Matico in 2.500 lir za Podporno društvo.

18. aprila seja mestnega sveta

Na torkovi seji upravnega odbora, ki ji je predsedoval župan dr. Bernardis, so odborniki proučevali ukrepe, o katerih bo razpravljal občinski svet na svojih prihodnjih sejah. Sledila je sestava dnevnega reda in datum seje občinskega sveta, ki bo v sredo 18. t.m. ob 18. uri.

Zaradi posledic nesreče lambretist včeraj izdihnil

Da bi se izognil trčenju s kolesarjem, se je z lambreto prevrnil in hudo poškodoval

V četrtek ob 19.30 je rešilni avto Zelenega križa odpeljal v bolnišnico Brigata Pavia 26-letnega Vinicia Perina iz Tržiča, ki se je na Trgu v Gradiški hudo poškodoval pri padcu z lambrete.

Perin, ki je z lambreto prihajal iz Zagraja, se je na trgu v Gradiški nenadoma srečal z nekim kolesarjem. V trenutku, ko se je hotel izogniti trčenju s kolesarjem, je izgubil ravnotežje ter padel. Zaradi hudih poškodb so lambretista najprej odpeljali k nabližjemu zdravniku po prvo pomoč, nato pa v bolnišnico. Tu so mu ugotovili pretres možganov ter zlom lobanje. Kljub hitri zdravniški pomoči, se je njegovo stanje vedno slabšalo in je včeraj dopoldne okrog 9. ure v goriški bolnišnici umrl.

IZPRED GORIŠKE PRETURE

Prepir med pešcem in avtomobilistom

Na preturi se je moral zagovarjati 35-letni šofer Bogomil Premrl, ker naj bi 31-letnemu Arnaldu Sutteriju grozil z nožem. Do prijave sodišču je prišlo zaradi incidenta, ki je nastal 11. julija lani v Ul. Duca d'Aosta.

Ko se je Premrl peljal po Ul. Duca d'Aosta s svojim avtomobilom ter je skušal zaviti v bližnji drevored, bi skoraj povozil dve osebi, ki sta bili tik pločnika. Avtomobil je naglo ustavil ter izstopil. Tudi pešca nista bila tiho. Sutteri je Premrla vprašal, če «je šofer ali težak». Premrla je to užalilo in pričer se je živahen prepir, med katerim je šofer stopil k avtomobilu in vzel iz njega velik nož. Medtem sta prišla dva policaja, ki sta napravila red.

Na razpravi je Premrl odločno zanikal, da bi grozil z nožem. Rekel je, da je šel po nož in ga izročil mesarju Francescu Gnossarju, kar je mesar tudi potrdil. Na razpravi je tudi Sutteri umaknil tožbo, ker je bilo razvidno, da Premrl z nožem ni grozil. Pretor je moral vse to upoštevati in je obtoženca oprostil.

ŠPORTNI DNEVNIK

27. KOLO ITALIJANSKEGA NOGOMETNEGA PRVENSTVA

ALI BO MILAN ZAUSTAVIL zmagoviti pohod Fiorentine?

Fiorentina v tekočem prvenstvu še ni zgubila nobene tekme Triestina bo igrala s spremenjeno postavo proti Novari

V 27. kolu italijanskega nogometnega prvenstva so jutri na vrsti naslednja srečanja: Bologna - Atalanta, Genoa - Lanerossi, Fiorentina - Milan, Juventus - Napoli, Inter - Roma, Lazio - Spal, Padova - Sampdoria, Pro Patria - Torino in Novara - Triestina.

Bologna ima proti Atalanti prednost svojega igrišča in publike. Toda glavno, kar ji daje velike možnosti za zmago, je njen polet, ki jo je iz skrajno kritičnega položaja privedel v mirnejše, čeprav še ne popolnoma sigurne vode. Valentinuzzi bo nadomestil diskvalificiranega Randona, v ostalem pa bo njena postava ista, ki je minulo nedeljo odpravila Inter na njegovem igrišču s senzacionalnim rezultatom 3:0. Za Atalanto tekma ne bo posebno razburljiva. S 27 točkami je že dovolj varna pred presenečenji.

Izredno zanimivo obeta biti srečanje v Genovi med domačo Genoo in Lanerossijem iz Vicenze. Obe enajstorici sta med resnimi kandidati za izpad, posebno Lanerossi, ki povrhu preživlja še interno krizo, katere najnovejši zunanji odraz je bila odstavitev trenerja Guttmana, tistega, ki je isto usodo doživel pred dvema letoma tudi v Trstu. Genoa bo kot kaže nastopila v isti postavi kot prejšnjo nedeljo proti Juventusu (0:0), pri Lanerossiju pa bo verjetno nastopil Vicini.

Florentinski «derby vodečih» med Fiorentino in Milanom je sicer pomemben za drugo mesto v klasifikacijski lestvici, vendar pa je predvsem prestižnega značaja, ki naj pokaže, če je sploh kakšno moštvo, ki lahko danes zaustavi zmagovalni pohod Florentincev. Fiorentina namreč že eno leto ni bila poražena. Od 24. aprila 1955 do danes je odigrala 34 koristnih tekem in v tekočem prvenstvu ni izgubila še nobenega srečanja. Razen tega je prejela doslej tudi najmanj golov v I. ligi in nikoli več kot 2 v eni sami tekmi. Ali bo Milanovim napadalcem, ki se ponašajo z največjim številom zabitih golov, uspelo jutri prekoračiti to število? Ali jim bo uspelo prekiniti dolgo verigo zmag in remijev? Na ti dve vprašanji pričakujejo nogometni navijači odgovora.

Juventus - Napoli. Napolitanci so se minulo nedeljo končno zdramili in po dolgem času zmagali. Bodo znali to ponoviti tudi jutri sredi Torina? Točk potrebujejo kot lačni kruha a tudi «gospe» Juventus bi prav prišla kakšna točka. X zato ni nemogoč.

Tretji na lestvici Inter bo sprejel v goste Romo. Na papirju je kljub nedeljskemu porazu zmagovalec, a na igrišču je vse mogoče. Za milansko moštvo so najavljene tudi številne spremembe. Skoglund in Nesti bosta počivala in na njunih mestih bosta igrala Campagnoli in Vonlanthen. Med branilce se bo vrnil Vincenzi, Masiero in Invernizzi pa bosta stranska halfa. Tudi postava Rome je še negotova.

Lazio in Spal imata trenutno vsak po 27 točk, le da ima Spal eno zmago več, Lazio pa en poraz manj. Tekma brez posebnega interesa.

Padova se bo tokrat hotela maščevati za sporni, zasluženi poraz v Trstu. Zdi se, da ji zmaga proti Sampdorii ne more uiti.

Srečanje med Pro Patrio in Torinom bi tudi ne bilo pomembno, če se ne bi pred Torinom postavljala nujnost, da zmaga. Eventualni, čeprav malo verjetni poraz, bi mu namreč zelo poslabšal izglede na rešitev.

Triestina bo tokrat morala po kostanj v Novaro. Brez pretiravanja je to morda najbolj pomembno srečanje 27. kola. Novara je z 21 točkami predzadnja, ni pa še vrgla puške v koruzo. Predvideni poraz pretekle nedelje proti Fiorentini je ni demoraliziral, posebno še zato ne, ker z gotovostjo računa, da si bo izgubljeni točki nadoknadila na račun Triestine. Po drugi strani pa tudi Triestina s svojim trenutnim položajem še ne more biti zadovoljna in zato tudi ona resno računa na uspeh. Toda po nesrečnem naključju bo ravno jutri tržaška enajstorica morala nastopiti v nekoliko okrnjeni postavi. Fontana je še vedno neuporaben in po vsej verjetnosti ga bo nadomestil Svorenich. Zaro je bil diskvalificiran in Clautovo stanje ni povsem zadovoljivo. Pasinati je zato odpeljal s seboj tri rezerve: Tosa, Vargliena in Renosta, razen tega pa bo znova vključil v napad Lucentinija in Passarina.

Novara bo nastopila v svoji najboljši postavi in pred domačim občinstvom. Teoretično ima torej kar dve prednosti.

Tako mislimo mi:

Bologna-Atalanta	1
Fiorentina-Milan	1 X
Genoa-Lanerossi	1
Inter-Roma	1 X 2
Juventus-Napoli	X
Lazio-Spal	1
Novara-Triestina	X 1
Pro Patria-Torino	2
Como-Legnano	1
Marzotto-Catania	1 2 X
Messina-Palermo	X 2
Lecco-Carbosarda	1
Treviso-Cremonese	1
Modena-Simm. Monza	1 X
BPD Col.-Molfetta	1

DIRKA PO SICILIJI

V četrti etapi prvi Tosato

ENNA 13. — V četrti etapi dirke po Siciliji Ragusa - Enna je zmagal Tosato, ki je prevozil 141 km v 4 urah 9'56".

Vrstni red na cilju: 1. Tosato Mario 9'56"; 2. Falaschi, 3. Verdini, 4. Pettinati, 5. Polo, 6. Ciancola Luciano, 7. Pasotti, 8. Pellegrini, 9. Pecorarо, 10. Di Fiero, vsi v času zmagovalca; 11. Roma Giovanni 4.10'10".

Splošna klasifikacija:

1. Ciancola 18.59'53"; 2. Polo s presledkom 41"; 3. Del Rio 1'10"; 4. Serena 2'25"; 5. Pellegrini 9'; 6. Zucconelli 9'04"; 7. Falaschi 10'08"; 8. Sartini 10'12"; 9. Assirelli 10'42"; 10. Pasotti 10'55"; 11. Pecorarо 11'04"; 12. Cassano 11'29"; 13. Bartalini 11'42"; 14. Massocco 12'53"; 15. Gianneschi i.č.

Priprave Jugoslovanov za «Davisov pokal»

SPLIT, 13. — Tukaj že dalj časa trenirajo pod vodstvom zveznega kapetana Josipa Palade jugoslovanski igralci tenisa, ki se bodo v okviru izločilnih tekmovanj za tradicionalni Davisov pokal najprej pomerili z Egipčani v Kairu. Treninga se udeležuje 6 kandidatov vključno s trenerjem Palado, ki kljub bremenom let še vedno ni odložil reketa. Na osnovi izidov medsebojnih srečanj ter na osnovi splošne forme in kondicije, je Palada določil za reprezentanco naslednjo četvorico igralcev: Keretića, Plečevića, Panajotoviča in sebe. Medtem ko sta Jugoslavijo v tem tekmovanju Plečević in Panajotović že zastopala, je Keretić prvič vključen v reprezentanco.

Po nadaljnjem treningu, ki bo v Beogradu, bo zvezni kapetan dokončno izbral 2 reprezentanta za igro posameznikov in dvojic, ostala dva pa rezervi.

VESTI S ČRNO-BELIH POLJ

Študentovska šahovska olimpiada v Upsali

JUGOSLAVIJA - SZ 0:4

UPSALA, 13. — Prekinjene partije do III. kola so se končale takole: ČSR - ZDA 2:2, Bolgarija - Jugoslavija 1:3, Romunija - ČSR 2.5:1:5, ZDA - Madžarska 1.5:2.5, SZ - Španija 3:1, SZ - Jugoslavija 4:0, Madžarska - Romunija 3:1, Španija - ZDA 2:1 (1).

Četrto kolo je dalo naslednje izide: Romunija - Madžarska 1:1 (2), Jugoslavija - ČSR 1:1 (2) (Matanović - Alster 0:1, Kozma - Ivkov prekinjeno z računi za zmago Ivkova, Djuraševič - Altsul 1:0, Vysložil - Sokolov prekinjeno, tako da kaže na remi), SZ - ZDA 2.5:0.5 (1), Španija - Romunija 1:0 (3).

Stanje po IV. kolu: SZ 13.5 (1), Madžarska 9 (2), Jugoslavija in ČSR 6 (2), Španija 5.5 (4), Romunija 5.5 (3), ZDA 5 (2), Bolgarija 3.5 (2).

V tolažilni skupini vodi slejko prej Island s 13 (1) pred Poljsko (12) in Vzhodno Nemčijo 9.5 (1) točke.

* * *

Po VI. kolu so na mednarodnem šahovskem turnirju v Bognor Regisu na prvih treh mestih Pirc, dr. Lehmann in Clarke s po 5 točkami. Tem sledijo Janoševič in O'Kelly, vsak s po 4.5 točke. Pirc je remiziral s Clarkom, Janoševič pa premagal dr. Fazekasa in Radojčič Gamesa.

TURNIR KANDIDATOV

AMSTERDAM, 13. — V IX. kolu turnirja kandidatov za naslov svetovnega prvaka v šahu so se štiri partije končale neodločeno, medtem ko je bila partija Bronstein - Filip prekinjena. Po pol točke so pripisali: Spaski - Panno, Keres - Petrosjan, Pilnik - Smislov in Szabo - Geler.

Po IX. kolu vodi še zmerom Geler s 6 točkami, nato pa so Keres 5.5, Smislov 5, Petrosjan 4.5, Bronstein 4 (2), Filip 4 (1), Spaski in Szabo 4, Panno 3 (1) in Pilnik 3.

OBEREIGNER ZOPET PRVI Alberti na sedmem mestu

Ernst Obereigner je zmagal seveda tudi v končni klasifikaciji, kjer je Alberti dosegel peto, Milianti pa sedmo mesto

CERVINIA, 13. — Avstrijec Ernest Obereigner, ki je včeraj zmagal v spustu na Furrgenu, se je danes z lahkoto uveljavil tudi na tekmi za pokal Cervino na tako imenovani progi Ventini. Ni pa uspel zrušiti rekorda svojega rojaka Walterja Schusterja, ki je lani dosegel čas 4'27"5. Res pa je, da je bilo letos na progi pet vrat, torej dve več kot lani, sneg pa je bil letos slabši. Obereigner je pustil za seboj Nemca Laniga kar za 9 sekund, ter si tako osvojil zlati pokal, določen za tekmovalca, ki doseže v obeh tekmah skupaj najboljši čas. Šesto mesto Albertija se lahko šteje za lep uspeh kakor tudi deveto mesto Bruna Burrinija ter deseto mladega Miliantija.

SPUST (padec 1490 m na 8 km):

1. Obereigner Ernst (Avstr.) 5'11"3; 2. Lanig Hanspeter (Nem.) 5'20"3; 3. Forrer Willy (Svica) 5'21"9; 4. Bonlieu Francois (Fr.) 5'23"; 5. Lammer Karl (Nem.) 5'27"4; 6. Alberti Bruno (It.) 5'27"5; 7. Viollat Emile (Fr.) 5'31"1; 8. Marck Toni (Avstr.) 5'31"5; 9. Burrini Bruno (It.) 5'31"9; 10. Milianti Paride (It.) 5'33"3; 11. Burrini Gino (It.) 5'34"8; 12. Gramshammer Pepi (Avstr.) 5'35"4; 13. Zillibiller Karl (Nem.) 5'36"; 14. Brupbacher Fredi (Svica) 5'40"6; 15. Collet René (Fr.) in Schenone Carlo (It.) 5'41"2; 17. Pompanin Dino (It.) 5'45"2; 18. Zecchini Lino (It.) 5'46"; 19. Alt Helmuth (Avstr.) 5'47"; 20. Lipauz Norbert (Avstr.) 5'48"; 21. Leer Heinz (Avstr.) 5'50"8; 22. Bozon Charles (Fr.) 5'51"; 23. Pedroncelli Italo (It.) 5'51"3; 24. Zillibiller Goffred (Nem.) 5'52"4; 25. David Davide (It.) 5'52"8; 26. Duvillard Adrien (Fr.) 5'53"7; 27. Ruppert Fritz (It.) 6'03"7; 28. Schenk Peter (Nem.) 6'10"9; 29. Zulian Aldo (It.) 6'12"8: 30. Langsee Hans (Avstr.) 6'16"6.

Sledi še 25 klasificiranih. Startalo 69. Odstopilo 14.

KONČNA KLASIFIKACIJA PO OBEH TEKMAH:

1. Oberaigner 9'32"3; 2. Lanig 9'42"7; 3. Bonlieu 9'45"4; 4. Forrer 9'49"1; 5. Bruno Alberti 9'51"4; 6. Lammer 9'52"6, 7. Paride Milianti 9'56"9; 8. Bruno Burrini 9'59"3; 9. Viollа 10'03"5; 10. Gramshammer Pepi 10'04"2; 11. Mark 10'05"6; 12. Gino Burrini 10'07"5; 13. Zillibiller Karl 10'10"5; 14. Collet 10'13"8; 15. Schenone 10'16"7; 16. Duvillard 10'19"3; 17. Brupbacher 10'20"1; 18. David 10'21"3; 19. Zecchini 10'32"; 20. Pompanin 10'33".

TENIS

Skonecky spet v domovini

LONDON, 13. — Poljska novinarska agencija je sporočila, da se je vrnil v domovino znani teniški igralec Vladislav Skonecky, ki je pred 5 leti po mednarodnem srečanju v Švico v Švici zaprosil za politični azil. Skonecky je ob svojem pobegu pustil v domovini ženo in 8-letnega sina.

Krasen nov rekord Gallettija na 200 m hrbtno

RIM, 13. — Plavalec Paolo Galletti, član R.N. Florentina, je zboljšal za okrog 10 sekund italijanski rekord na 200 m hrbtno, ki ga je doslej sam imel. Čas, ki ga je dosegel Galletti, je četrti na svetu. Plavalec je dosegel novi rekord danes popoldne v 25-merstkem bazenu na stadionu v Torinu. Nov italijanski rekord na 200 m hrbtno, ki ga je danes dosegel Galletti je: 2'22"6 (prejšnji Gallettijev rekord, postavljen v preteklem poletju, je bil 2'32").

Galletti je plaval takole:

50 m: 33"1
100 m: 1'09"
150 m: 1'45"
200 m: 2'22"6

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 14. t. m. ob 19.30 uri Columbia film - 8 nagrad Oscar

OD TU DO VECNOSTI

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 14. t. m. ob 18. uri CEAD film:

Dež

Kino na Opčinah

predvaja danes 14. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

„Marcellino, pan y vino"

Igra mali PABLITO CALVO, ki je kljub svoji nežni mladosti nastopil v filmu tako mojstrsko, da je žel priznanje vseh, ki so si ta lepi film ogledali.

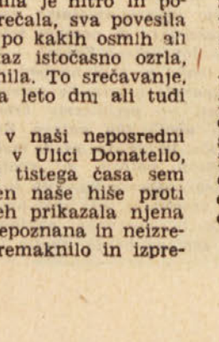

TVRDKA A. PERTOT

Trst, Ul. Ginnastica 22, tel. 95-998

ima v zalogi veliko izbiro nacionalnih in angleških štof po konkurenčnih cenah

Obiščite nas!!

Prepričali se boste!!

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Tretja knjiga)

Romantika in platonika sredi vojne

53. Tretje poglavje: **Trst sredi vojne - Prva ljubezen - Zgodba o Šakalu**

Takoj sva odnesla pismo v mesto in pozvonila pri gospodični Mankoč. Odpret je prišla služkinja in na srečo je imel Boris, ki je bil večji, pismo v žepu, sicer bi ga bil jaz kljub razočaranju kar oddal.

«Ne, morava izročiti gospodični Mankoč osebno,» je rekel Boris.

Služkinji sva se bržkone zdela sumljiva in nama je zaloputnila vrata pred nosom. Vendar je poklicala našo botrico, ki je takoj, čim je ugledala mamino pismo, spet zaprla vrata in nama rekla pri tem samo kratek «hvala». Ostala sva z dolgim nosom na stopnišču, ona pa je gotovo odprla in prebrala pismo kar pri vratih, ker se ji je očitno mudilo, da izve, kaj ji mama novega sporoča.

Jaz bi bil gotovo odšel, da me Boris ni bil zadržal. Kakor nisva midva slišala, da bi bila gospodična Mankoč oddrsala, tako je verjetno tudi ona opazila, da nisva midva odtopotala po stopnicah.

Končno je bila najina vztrajnost poplačana. Vrata so se odprla in gospodična Mankoč je pogledala skozi odprtino.

«Aha, vidva sta še tu? Kako da še nista odšla?»

Midva sva molčala kot dve ribi, ona pa se je namuznila, odšla v stanovanje in nama prinesla košček torte in pomarančo.

Večkrat sva z Borisom nesla pismo tudi h gospe Slavikovi, ki je bila mamina sošolka, v vilo, ki je bila ob zgornji novi cesti. Imeli so krasen vrt in v njem pravi gozdiček. Če sta bila Slavikova Dušica in Boris doma, potem se z Grmekovim Borisom nisva vrnila domov do trde noči, v strah in jezo najinih staršev.

Nekoč, ko sem bil pri Grmekovih na obisku, vidim teto Tončko, kako z očmi primerja Borisa in mene in kako gleda sina z materinim ponosom in občudovanjem.

«Tak si, kakor Mefisto,» mu pravi.

Če so neki otroci neprestano skupaj, ne opazijo ali se ne zavejo, kako in kdaj je kdo dorastel ali se kakor koli izpremenil. Tako se tudi jaz nisem bil osvestil, da je bil Boris med trinajstim in štirinajstim letom dorastel v fanta. Začudeno sem ga pogledal. Razlika med nama je bila še večja kot poprej. Bil je gotovo za poldrugo glavo večji od mene. Nos mu je postal večji in po «rimsko» ukrivljen. Črni lasje so mu bili zasvaljkani v kodre in mandljevo zarezane črne oči so mu predrzno in podjetno zrle izpod čela. Bil je čeden fant.

Nisem vprašal, kdo in kaj je Mefisto. «Fausta» takrat za gotovo še nisem poznal, toda osebe iz njega so mi bile nekako od nekdaj domače, ne da bi se spominjal, kdaj in ob kateri priložnosti sem bil o njih prvič slišal.

Če je teta mislila, ko je omenila Mefista, predvsem na Borisovo zunanjost in je imela pred očmi gotovo kakega opernega basista, ki ga je kdaj videla in slišala v Mefistovi vlogi, potem bi bil jaz opazil, če bi bil globlje poznal Mefistofelesovo karakteristiko, nemara še kako intimnejšo sorodno potezico. Res je, Boris ni bil nikoli ciničen; bil je za kaj takega vse preveč odprt in dobrodušen. Toda njegov humor je postal zdaj kdaj tudi zafrkljiv in celo ironičen, čeprav je še zmerom pri njem prevladovala hudomušnost. Čeprav je še zmerom rad prihajal pome, če ga je stric poslal s kakim naročilom kam na Kras, saj je imel v meni hvaležnega poslušalca in je tudi težko izhajal brez družbe, si je vendar začel iskati za izlete zrelejših tovarišev, s katerimi se je laže kaj pomenil o stvareh, ki predvsem zanimajo doraščajočega fanta. Toda pri tem tudi jaz nisem bil povsem prikrajšan. Kakor je sam marsikaj koristnega in manj koristnega izvedel od svojih starejših in izkušenejših pajdašev, tako je potem tudi name odpadlo nekaj njihove modrosti, ki mi jo je skušal on prizadevno posredovati, pri čemer ni varčeval niti s krepkimi in niti z naravnimi izrazi. Moja radovednost in moja znatiželjnost, ki se je že takrat — kot bi dejali danes — «indiskriminirano» javljala in uveljavljala na vseh področjih, se je zdaj s posebno vnemo obračala k tem prav tako važnim kot kočljivim stvarem, dokler ni temu zanimanju neko novo, nepričakovano, neznano in neznansko doživetje izpodrezalo peruti.

6.

Ko sem zjutraj zahajal v šolo ali se okrog enih vračal iz šole domov, sem po stari cesti (Ulica San Cilino) pogostoma srečaval deklico z vijoličasto plavimi očmi in s pšenično zlatimi lasmi, ki so ji bili spleteni v debelo kito in ji je ta segala daleč navzdol čez hrbet. Hodila je hitro in poskočno kakor mlada srna in ko sva se srečala, sva povesila pogled v tla in oba škrlatno zardela. Toda po kakih osmih ali desetih korakih sva se oba kakor na ukaz istočasno ozrla, se spogledala in se drug drugemu nasmehnila. To srečavanje, spogledavanje in oziranje je trajalo morda leto dni ali tudi še kaj več.

Medtem sem bil ugotovil, da stanuje v naši neposredni soseščini, v četrtem nadstropju velike hiše v Ulici Donatello, da je Nemka in da ji je ime Lina. Od tistega časa sem neprestano gledal bodisi z vrta ali z oken naše hiše proti njenim oknom in če se je v enem od teh prikazala njena plavolasa glavica, me je obšla neka še nepoznana in neizrečena sreča. V meni se je čez noč nekaj premaknilo in izpremenilo. Gledal sem rože na vrtu ali vzletavanje metuljev: barve so se mi naenkrat zazdele intenzivnejše, bolj site in žive. Tako nekako kakor v tisti najzgodnejši mladosti, preden sem moral v šolo in preden sem obolel za pljučnico. Samo da sem bil ob pogledu na cvetje, zelenje in metulje še bolj presunjen. Pred glasbo sem bežal, ker sem se bal, da me bo zlomilo in da bom na glas zajokal.

Niti najmanjše slutnje nisem imel, kaj se dogaja z mano. To, kar sem doživljal, ni bilo podobno ničemur, kar sem bil doslej slišal ali čital. In vendar se mi je zdelo, kot da bi bil ves svet poln tega mojega doživljanja in vse, kar sem lepega videl ali doživel, se mi je zdelo nekako čudežno povezano z dogajanjem v meni oziroma s plavolaso glavico, ki je bila sedež in središče te moje nezaslišane sreče. Med urami v šoli je skoraj sleherna profesorjeva beseda sprožila v meni misel na tisto deklico, če pa sem šel na izlet ali na lov na metulje, sem hodil najrajši sam, da sem mogel neprestano in v vsakem trenutku doživljati to svojo neznansko srečo. Toda vse to nenavadno, noro čutenje in doživljanje sem iz neke nerazumljive in nedopovedljive sramežljivosti trdno zaklepal vase. Kdor koli me je pogledal, sem že vztrepetal, da ve za mojo sladko skrivnost in da se ji morda posmehuje. Storil sem vse, kar je bilo v mojih šibkih otroških močeh, da bi se ne izdal: kazal sem se tršega kakor poprej; metulje sem nabiral na videz s še večjo strastjo; po vrtu sem se podil z brati in sestrami, kričal in razgrajal bolj kakor kdaj koli. In vendar so mi vsak trenutek uhajali pogledi gor na okna v četrtem nadstropju in misli so mi bile neprestano pri tisti plavolasi glavici, ki me je bila tako iznenada začarala in izpremenila.

Ko sem bil zahajal še na pripravnico, sem imel sošolko, bledolično deklico; ime ji je bilo Mira in bila je hčerka uglednega tržaškega trgovca in znanega slovenskega kulturnega delavca. Otročji, kot sem bil, sem doma veliko pripovedoval o svojih sošolcih, se navduševal zdaj za tega, zdaj za onega, in seveda sem veliko govoril tudi o Miri, ki je bila edina deklica v razredu. Kaj je bilo naravnejšega, kot da so me doma začeli dražiti z Miro, češ da sem zaljubljen vanjo in da sva zato «špožota».

(Nadaljevanje sledi)